

BS2015011458 / 21-5-2015

Ministerie van Defensie

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Kalvermarkt 32
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Contactpersoon
J. Kuiper

T 070 31884 64
MDTN *06 501 88464
J.Kuiper.05@mindef.nl

Onze referentie
BS2015011458

Bijlage
8

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Datum **02 JUNI 2015**
Onderwerp Beslissing op uw Wob-verzoek

Geachte ,

Bij brief van 23 april 2015 heeft u bij mijn ministerie een verzoek ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna Wob). Uw verzoek richt zich op interne en externe communicatie met betrekking tot "de officier-raadsman".

Uw verzoek richt zich op alle stukken over dit onderwerp zoals documenten, mail correspondentie en dergelijke vanaf 1 juni 2014 tot heden.

In antwoord op uw verzoek bericht ik u het volgende.

In artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak is geregeld dat naast de in Nederland ingeschreven (professionele) advocaten ook officieren als raadsman kunnen worden toegelaten om militairen gedurende hun strafvervolgning bij te staan. Dit kan niet bij het beroep in cassatie, alleen bij strafzaken tegen een militaire verdachte bij de rechtbank of het gerechtshof. De officier-raadsman heeft een bijzonder waarde aangezien hij de specifieke militaire aspecten kan toelichten en de sociale factoren die daarmee in verband staan. Iedere officier krijgt bij de eerste opleiding onderricht in het (militaire) straf- en strafprocesrecht. Zij die te kennen geven op te willen treden als officier-raadsman krijgen bovendien een daarop toegesneden scholing. Daarbij worden zij erop gewezen dat zij geen strafrechtelijk gespecialiseerde juristen zijn en zo nodig hun cliënt moeten adviseren de hulp in te roepen van een advocaat. Met het oog op onafhankelijke bijstand wordt een officier geacht alleen in te stemmen met een verzoek om als raadsman op te treden als er voldoende functionele afstand is tot de verdachte en het feitencomplex, en het de dienstuitoefening niet schaadt.

Om de officieren-raadsman behulpzaam te zijn heeft defensie de wegwijzer voor de officier-raadsman opgesteld.

Defensie heeft halverwege 2014 een informele werkgroep ingericht, onder leiding van het Hoofd Militair Juridische Dienst Krijgsmacht, om een cursusprogramma 2015 op te stellen voor de officier-raadsman en de wegwijzer officier-raadsman te actualiseren. Het cursusprogramma is mede opgesteld naar aanleiding van een tweetal vragenlijsten die zijn gestuurd aan de officieren-raadsman werkzaam bij

Defensie. De resultaten van de vragenlijsten zijn opgeteld weergegeven in een van de vragenlijsten.

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Bij de Koninklijke Landmacht (KL), Koninklijke Luchtmacht (KLu) en Koninklijke Marine (KM) zijn de officieren die willen optreden als officier-raadsman als zodanig geregistreerd. Bij de Koninklijke Marechaussee (KMar) is het aanleggen van zo'n bestand eind maart 2015 geïnitieerd.

Datum

Onze referentie
BS2015011458

Documenten

Naar aanleiding van uw verzoek zijn de volgende documenten aangetroffen:

- wegwijzer officier-raadsman (bijlage 1)
- cursusprogramma (bijlage 2)
- vragenlijsten (bijlage 3)
- memo Kmar aanleggen bestand (bijlage 4)

Deze documenten besluit ik openbaar te maken en treft u als bijlage aan bij dit besluit. Op grond van artikel 10, tweede lid, onder e van de Wob (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer) zijn persoonsgegevens onleesbaar gemaakt. Ik ben van oordeel dat het belang van privacy in die gevallen zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid.

Communicatie

U vraagt in uw verzoek ook om interne en externe communicatie over dit onderwerp.

Aanleggen bestand Kmar

Voor het aanleggen van het bestand officier-raadsman heeft de Kmar een uitvraag via intranet gedaan (P&O bulletin). Dit P&O bulletin besluit ik openbaar te maken en treft u in bijlage aan (bijlage 5). Ook is diezelfde uitvraag per email verstuurd aan officieren-raadsman die geen functie vervullen als opsporingsambtenaar. De email is gelijklopend aan de uitvraag op intranet. De verzendlijst van deze email besluit ik niet openbaar te maken op grond van artikel 10, tweede lid, onder e van de Wob (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer).

Uitnodigingen cursus

De uitnodiging voor eerder genoemde cursussen zijn op 9 april 2015 verstuurd aan de officieren-raadsman en treft u in bijlage aan (bijlage 6). U treft hierbij geen verzendlijst aan. Op grond van artikel 10, tweede lid, onder e van de Wob (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer) besluit ik deze niet openbaar te maken.

Berichten intranet

Naar aanleiding van het actualiseren van de werkwijzer en de uitnodigingen voor de cursus zijn op de intranetsite van de KL en KLu berichten geplaatst over de officier-raadsman. Deze berichten besluit ik hierbij openbaar te maken. (bijlage 7 en 8). Bij deze berichten zijn ook lijsten gevoegd van de deelnemende officieren-raadsman van de krijgsmachtdelen. Deze lijsten besluit ik niet openbaar te maken op grond van artikel 10, tweede lid, onder e van de Wob (eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer).

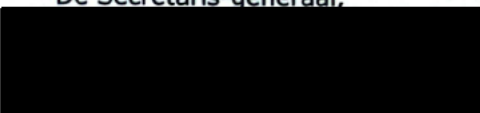
Interne correspondentie

Daarnaast is email correspondentie aangetroffen van de informele werkgroep over de afstemming van vergaderdata en de vergaderlocatie. Met u is afgesproken dat, losstaand van de beoordeling van eventuele openbaarmaking van deze correspondentie, dit buiten beschouwing van uw verzoek wordt gelaten.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Minister van Defensie
voor deze
De Secretaris-generaal,

Dr. E. S.M. Akerboom

Bestuursstaf
Directie Communicatie

Datum

Onze referentie
BS2015011458

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit bezwaar indienen bij de Minister van Defensie. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan DienstenCentrum Juridische Dienstverlening, Commissie advisering bezwaarschriften Defensie, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, een dagtekening bevatten en van de naam en het adres van de indiener zijn voorzien. Uit het bezwaarschrift moet duidelijk blijken tegen welk besluit en op welke gronden bezwaar wordt gemaakt.

2

Wegwijzer

voor de

Officier-Raadsman

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Voorwoord

Tot 1 januari 1996 verleenden de officieren van het Bureau Militaire Strafzaken (BMS) op verzoek van een militair bijstand in een tegen die militair ingestelde strafzaak. Dit bureau bestond uit twee officieren, die geen jurist waren, maar zich hadden gespecialiseerd in rechtskundige bijstand in strafzaken en deze functie voltijds uitoefenden.

De veranderingen binnen de krijgsmacht zoals de herstructurering, maar voornamelijk de opschorting van de opkomstplicht, hebben ook het BMS niet onberoerd gelaten. In het kader van de doelmatigheidsoperatie werd op grond van de zogenaamde "Novemberbrief" het BMS met ingang van 1 januari 1996 opgeheven. De specifieke argumenten die tot die opheffing hebben geleid zijn onder meer de volgende:

- Voor vrijwillig dienende militairen past het niet meer om te voorzien in rechtsbijstand aan militairen op kosten van Defensie. Het is niet de taak van de werkgever om zijn werknemers kosteloos te voorzien van rechtsbijstand inzake tegen hen ingestelde strafvervolgung;
- Een advocaat wordt in staat geacht om op kundige wijze zowel de persoonlijke omstandigheden van de verdachte als de relevante militaire aspecten tijdens een terechtzitting naar voren te kunnen brengen.

Het opheffen van het BMS betekent niet dat een eind is gekomen aan het optreden van de officier als raadsman. In artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak staat dat naast in Nederland ingeschreven (professionele) advocaten ook officieren als raadsman kunnen worden toegelaten om militairen gedurende hun strafvervolgung bij te staan. Dit kan niet bij het beroep in cassatie (een strafzaak dienend voor de Hoge Raad), alleen bij strafzaken tegen een militaire verdachte bij de rechtbank en het gerechtshof. Het optreden van deze officieren als raadsman (verder genoemd: officier-raadsman. Er moet hierbij aangetekend worden dat het begrip officier-raadsman zowel mannelijke als vrouwelijke officieren beslaat) wordt door de militaire kamer van de rechtbank en het gerechtshof in de daarvoor in aanmerking komende zaken zeer gewaardeerd.

De officier-raadsman heeft een bijzondere waarde in strafzaken met een militaire verdachte, omdat hij aan het gerecht de specifieke militaire aspecten kan toelichten waaronder zijn cliënt een misdrijf heeft begaan. De officier-raadsman is echter geen strafrechtelijk gespecialiseerd jurist hetgeen beperkingen met zich brengt. Het is van belang voor zijn cliënt dat hij dat zelf onderkent. Het is mogelijk dat de officier-raadsman optreedt naast een advocaat om, daar waar dit wenselijk is, te adviseren inzake de specifieke militaire aspecten van een zaak. Gelet op het voorgaande is deze wegwijzer in beginsel geschreven om de officier-raadsman behulpzaam te zijn bij het optreden in de meer lichte en eenvoudige strafzaken tegen een militaire verdachte, dan wel samen met een advocaat bij zwaardere en meer ingewikkelde strafzaken tegen een militaire verdachte.

De wegwijzer pretendeert niet volledig en uitputtend te zijn. Voor nadere verdieping wordt in bijlage A verwezen naar toepasselijke voorschriften en naslagwerken. De wegwijzer geeft informatie over de wettelijke grondslag voor het optreden als officier-raadsman, de fase voor en tijdens de rechtszitting en die na de uitspraak. Ook aan de modaliteiten in de straftoemeting en verstekzaken en hoe te handelen bij een OM strafbeschikking wordt aandacht besteed.

Voor opmerkingen en suggesties kunt u zich richten tot de sectie juridische zaken van uw Operationeel Commando of het Bureau Verbindingsofficier Krijgsmacht. Indien uw militaire of privéadres wijzigt, verzoek ik u hiervan de afdeling juridische zaken van uw Operationeel Commando op de hoogte te stellen. Indien u zich (tijdelijk) niet meer beschikbaar wilt of kunt stellen als officier-raadsman, verzoek ik u dit eveneens aan de voornoemde instantie door te geven.

Hoofd Militair Juridische Dienst Krijgsmacht,

mr. P.T. Heblij
Commodore

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Inhoudsopgave

1. Algemeen	5
1.1. De wettelijke grondslag voor het optreden van de officier-raadsman	5
1.2. Kiezen van de officier-raadsman	5
1.3. De toegevoegd officier-raadsman	6
1.4. Positie van de officier-raadsman	6
1.5. Geheimhoudingsplicht	7
1.6. Omgang met processtukken	7
Het aanvragen van de stukken.....	7
De controle van de processtukken	7
Het ontplooiën van activiteiten of inschakelen van instanties	7
Het vernietigen van de processtukken.....	7
2. Oriëntatie op de terechtzitting	8
2.1. Organisatie van de rechtelijke macht in militaire strafzaken.....	8
Vaste militaire kamers te Arnhem	8
Mobiele rechtbanken.....	8
Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Bonaire, Sint Eustatius, en Saba.....	8
2.2. Oriëntatie op de zaak	9
2.3. Voorbereiding op de terechtzitting	10
Pleidooi.....	11
2.4. Contacten met de mogelijke 'spelers'	12
2.5. Positie van de rechter-commissaris	13
3. De terechtzitting.....	14
3.1. De gang van zaken tijdens de terechtzitting	14
3.2. Verstek	15
3.3. Grafische weergave deelnemers terechtzitting.....	16
4. Na de uitspraak tot aan de executie.....	18
4.1. Bespreking van het vonnis met de cliënt	18
4.2. Hoger beroep.....	18
5. Modaliteiten in de straftoemeting	20
5.1. Afdoening door het Openbaar Ministerie	20

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

5.2. Afdoening door de rechter	21
6. Overige wetenswaardigheden.....	23
6.1. Vertrouwenspersoon	23
6.2. Alcohol in het verkeer	23
6.3. Drugs.....	23
6.4. Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS)	23
6.5. VGB-beleid.....	23
Bijlage A: Contactgegevens	24
Bijlage B: Voorbeeld stelbrief.....	26
Bijlage C: Voorbeeld aanhoudingsbrief.....	27
Bijlage D: Voorbeeld verzetsbrief	28
Bijlage E: Verklarende woordenlijst	29
Bijlage F: Aanbevolen literatuur	32

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

1. Algemeen

In dit hoofdstuk vindt u basisbeginselen van het worden en zijn van een officier-raadsman. Als u zich beschikbaar stelt als officier-raadsman is het belangrijk te weten op grond waarvan u op mag treden, hoe u zich dient op te stellen, en waar u zich aan moet houden. Dit hoofdstuk is een inleiding op deze beginselen.

1.1. De wettelijke grondslag voor het optreden van de officier-raadsman

De wettelijke basis op grond waarvan u als raadsman kunt optreden is te vinden in artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak (MP-11-50-110). Dit artikel luidt als volgt:

Artikel 23

1. *Als raadslieden kunnen worden toegelaten degenen die worden genoemd in artikel 37 van het Wetboek van Strafvordering¹, alsmede officieren, met dien verstande dat dezen niet worden toegelaten bij beroep in cassatie.²*
2. *Voor het optreden buiten het Europese deel van Nederland kan een advocaat alleen worden toegevoegd, indien hij zich daartoe bereid heeft verklaard.*
3. *Een officier kan alleen worden toegevoegd, indien een advocaat niet beschikbaar is. Ook indien deze wel beschikbaar is, kan een officier als raadsman worden toegevoegd, mits de verdachte daarom uitdrukkelijk verzoekt. De toevoeging van een officier geschiedt door de voorzitter van de rechtbank, dan wel van het gerechtshof, waarvoor de zaak moet dienen. In het Europese deel van Nederland kan een officier alleen worden toegevoegd, indien hij zich daartoe bereid heeft verklaard. Een toegevoegde officier is, onverminderd het bepaalde in artikel 45 van het Wetboek van Strafvordering³, verplicht als raadsman op te treden.*
4. *Onder advocaat in het Wetboek van Strafvordering wordt begrepen een officier die als raadsman optreedt. Het bepaalde in de artikelen 37⁴, 40, eerste en tweede lid⁵, en 46⁶ van dat wetboek is echter niet van toepassing op een officier die als raadsman optreedt.*
5. *Een officier die als raadsman optreedt, geniet vergoeding voor reis- en verblijfskosten volgens bij algemene maatregel van Rijksbestuur te stellen regelen.⁷*

Het wetboek maakt onderscheid tussen gekozen (toegelaten) en toegevoegde raadslieden. Toevoeging van een raadsman kan worden toegepast wanneer een verdachte in verzekering is gesteld en hij (nog) geen advocaat heeft. De advocaat wordt dan gekozen door de Raad voor de Rechtsbijstand, maar op uitdrukkelijk verzoek van de verdachte kan een officier-raadsman worden toegevoegd. Deze advocaat of officier-raadsman kan door de staat worden betaald. Gekozen raadslieden zijn door de verdachte zelf gekozen. Deze raadsman wordt niet betaald door de staat.

1.2. Kiezen van de officier-raadsman

Een verdachte kiest zelf zijn raadsman, meestal na ontvangst van een dagvaarding. Ook kan bijvoorbeeld een invordering van het rijbewijs, transactie of OM-strafbeschikking voor de verdachte aanleiding zijn zich tot een officier-raadsman te wenden. Een militair tegen wie strafvervolging is ingesteld door het arrondissementsparket Oost-Nederland (of een ander arrondissementsparket in geval van het plegen van een strafbaar feit samen met niet-militairen) kan een advocaat of een officier-raadsman kiezen om hem tijdens het strafproces bij te staan. Echter, indien een militair wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit met een grote juridische complexiteit⁸, dient

¹ De in Nederland geregistreerde advocaten.

² Cassatie is de behandeling van, in dit geval, een strafzaak voor het hoogste rechtsprekende orgaan van Nederland; de Hoge Raad.

³ Bij verhindering van de raadsman wordt zo nodig aan de verdachte een andere raadsman toegevoegd.

⁴ Inschrijving als advocaat.

⁵ Rechtsbijstand aan een verdachte die in verzekering is gesteld (de zogenaamde piketregeling).

⁶ Het laten waarnemen van bepaalde verrichtingen door een andere advocaat.

⁷ Besluit Dienstreizen Militairen.

⁸ Denk hierbij bijvoorbeeld aan de ernst van het feit, of er slachtoffers zijn gemaakt, of of iemand in voorlopige hechtenis zit of heeft gezeten.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

u de militair te adviseren een advocaat in de arm te nemen. U kunt dan eventueel in overleg met die advocaat naast hem optreden als officier-raadsman en u beperken tot de specifieke militaire aspecten van die zaak.

U dient de voorzitter van de rechtbank op de hoogte te stellen van uw optreden als (gekozen) raadsman van de verdachte. Dit 'stellen' dient u schriftelijk te doen middels een zogenaamde stelbrief (zie bijlage B) bij de griffier van de rechtbank. In de praktijk verdient het aanbeveling dit schrijven tevens te richten aan de behandelend officier van justitie door tussenkomst van de verbindingsofficier krijgsmacht te Arnhem.⁹

1.3. De toegevoegd officier-raadsman

Zoals hierboven al gesteld bepaalt de wet dat een officier alleen als raadsman wordt toegevoegd indien een militair die wordt verdacht van een misdrijf daar uitdrukkelijk om verzoekt. In Nederland worden officieren alleen toegevoegd indien zij zich daartoe bereid hebben verklaard. In het buitenland is deze situatie anders. Nederlandse advocaten hebben geen verplichting om in het buitenland op te treden. Om deze reden kunnen in het buitenland ook officieren worden toegevoegd, die zich daartoe niet bereid hebben verklaard. Deze bepaling zorgt ervoor dat de verdachte in het buitenland over een raadsman kan beschikken, ook indien geen advocaat beschikbaar is of bereid is daar op te treden.

Een officier, die als raadsman is toegevoegd, is verplicht als zodanig op te treden. Uitzonderingen op deze regel zijn genoemd in artikel 45 van het Wetboek van Strafvordering. Dit artikel luidt als volgt:

Artikel 45

1. *Bij verhindering of ontstentenis van de toegevoegde raadsman wordt zo nodig aan de verdachte onverwijld een andere raadsman toegevoegd.*
2. *Op verzoek van de toegevoegde raadsman of van de verdachte kan een andere raadsman worden toegevoegd.*
3. *Toevoeging van een andere raadsman geschiedt door het bestuur van de raad voor rechtsbijstand dat de te vervangen raadsman heeft toegevoegd. In geval de raadsman is toegevoegd op last van een rechterlijke autoriteit, geschiedt de vervanging na een daartoe strekkende last van die autoriteit.*
4. *Blijkt van de verhindering of ontstentenis van de raadsman pas op de terechtzitting, dan geeft de voorzitter last tot toevoeging van een andere raadsman.*

De toevoeging van een officier-raadsman vindt plaats door de voorzitter van de militaire kamer van de rechtbank of het gerechtshof waarvoor de zaak dient.

1.4. Positie van de officier-raadsman

Indien u ingeschakeld wordt als officier-raadsman bedenk dan dat het belang van uw cliënt altijd voorop staat. Voordat u de taken en verantwoordelijkheden van raadsman op u neemt, dient u zich af te vragen of er geen sprake is van een conflict van belangen tussen u en uw cliënt en tussen u en de organisatie, bijvoorbeeld met betrekking tot de tijd die u besteedt aan een zaak, die u dus niet voor uw commandant kunt inzetten. Voor deze afweging dient u wellicht het oordeel van uw commandant in te winnen. Ook is het van belang om een goede inschatting te maken of u als officier-raadsman de belangen van uw cliënt wel volledig kunt behartigen, of dat het wellicht beter is om uw cliënt te adviseren een advocaat in te schakelen.

Ook is het belangrijk om te onthouden dat u zijn raadsman bent, en het niet uw taak is om de belangen van de organisatie te verdedigen. Onder omstandigheden kan dit betekenen dat u fouten en onzorgvuldigheden van de organisatie naar voren zult moeten brengen in het belang van uw cliënt.

⁹ Zie bijlage A voor adres en telefoonnummer Verbindingsofficier Krijgsmacht.

1.5. Geheimhoudingsplicht

Als raadsman bent u verplicht tot geheimhouding van wat u door en over de cliënt, die u bijstaat in het kader van de procedure, wordt toevertrouwd. De geheimhoudingsplicht van een strafrechtadvocaat is ook van toepassing op de officier-raadsman, maar uitsluitend voor zover het de zaak betreft waarvoor de officier-raadsman is aangezocht of toegevoegd. De geheimhoudingsplicht geldt ten aanzien van alle op die zaak betrekking hebbende dossierstukken en informatie, die aan hem door zijn cliënt in zijn hoedanigheid van raadsman is verteld.

Met betrekking tot de geheimhoudingsplicht is de officier-raadsman niet gehouden aan de Advocatenwet, maar zijn optreden kan worden getoetst aan het militaire (straf- en) tuchtrecht.¹⁰ Daarnaast is het Besluit klachtrecht militairen onverkort van toepassing (MP 31-101-1125).

1.6. Omgang met processtukken

Met betrekking tot de processtukken is een aantal fasen te onderscheiden:

1. Het aanvragen van de processtukken
2. De controle van de processtukken
3. Het ontplooien van activiteiten
4. Het vernietigen van de processtukken

Het aanvragen van de stukken

Indien u zich als raadsman hebt "gesteld" is het gebruikelijk het dossier met de processtukken kosteloos in te zien op de rechtbank. U kunt hiervoor een afspraak maken met de griffier. Indien u verhinderd bent om in persoon naar de rechtbank te gaan om daar de stukken in te zien, kunt u de griffier verzoeken een kopie van de processtukken naar uw huisadres te verzenden. Indien u zich eerder dan 3 weken vóór de zitting als raadsman stelt, dient u bij de administratie van het arrondissementsparket Oost-Nederland, Militaire Zaken, te verzoeken om een afschrift van het dossier en processtukken. Indien u zich later dan 3 weken voor de zitting als raadsman stelt dient u zich voor een afschrift van het dossier en processtukken te wenden tot de griffier van het gerecht. Het verstrekken van een afschrift van het strafdossier aan de raadsman dient zo spoedig mogelijk te gebeuren. Het verstrekken van een afschrift van het strafdossier aan verdachte en de raadsman is in beginsel kosteloos, maar bij meer dan eenmalige verstrekking kan een vergoeding worden gevraagd. U dient zich te allen tijde te realiseren dat processtukken een vertrouwelijk karakter hebben.

De controle van de processtukken

Het dossier behoort in ieder geval de dagvaarding, het proces-verbaal, justitiële documentatie en eventuele rapportages te bevatten. Indien een van voornoemde stukken in het strafdossier ontbreekt, kunt u contact opnemen met de griffier of de administratie van het arrondissementsparket Oost-Nederland, Militaire Zaken, afhankelijk wie u die processtukken heeft toegestuurd.

Het ontplooien van activiteiten of inschakelen van instanties

Indien nodig kunt u, enkel en alleen met toestemming van uw cliënt, contact opnemen met een van de sociaal medische instanties binnen defensie. Dit kunt u doen indien bij uw cliënt persoonlijke problemen een rol hebben gespeeld bij het plegen van het strafbare feit, terwijl dit uit de inhoud van het dossier niet of onvoldoende valt af te leiden. Mocht er sprake zijn van grote persoonlijke problematiek dan is het raadzaam om uw cliënt aan te bevelen een advocaat in te schakelen.

Het vernietigen van de processtukken

Processtukken hebben een vertrouwelijk karakter en het is onwenselijk dat zij een eigen leven gaan leiden. Indien uw cliënt zich neerlegt bij de uitspraak of het vonnis van de rechter en dit oordeel is door het verstrijken van de beroepstermijn onherroepelijk geworden, dient u de in uw bezit zijnde processtukken te vernietigen. U dient de processtukken op zodanige wijze te vernietigen dat de identiteit van uw cliënt en overige betrokkenen niet meer te achterhalen is.

¹⁰ Geheimhoudingsplicht: artikel 12a MAW, art. 272 Sr en art. 6 WMT.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

2. Oriëntatie op de terechtzitting

In dit hoofdstuk wordt een oriëntatie gegeven op zaken die voor de zitting kunnen spelen. Hierin wordt onder meer besproken bij welke rechtbank welke zaak speelt, op welke manier de rechter zijn beslissing neemt, hoe de zitting voorbereid kan worden en hoe u uw cliënt op de zitting voor kunt bereiden.

2.1. **Organisatie van de rechtelijke macht in militaire strafzaken**

Vaste militaire kamers te Arnhem

Afhankelijk van de soort zaak krijgt u te maken met een van de "militaire" rechtscolleges.

In eerste aanleg kan dit zijn:

1. De enkelvoudige militaire kantonrechter voor overtredingen;
2. De enkelvoudige militaire kamer, ook wel politierechter genoemd, voor eenvoudige (militaire) strafzaken;
3. De meervoudige militaire kamer voor ernstige (militaire) strafzaken.¹¹

Tweede aanleg (voor hoger beroep of appèlzaken):

1. De militaire kamer van het Gerechtshof behandelt hoger beroep zaken van uitspraken van de kantonrechter;
2. De meervoudige militaire kamer van de rechtbank behandelt tuchtappèlzaken;
3. De meervoudige militaire kamer van het gerechtshof behandelt de hoger beroepzaken van vonnissen van de enkelvoudige en meervoudige militaire kamer van de rechtbank.

De wettelijke grondslag is in de artikelen 2 t/m 9 van de Wet militaire strafrechtspraak (MP 11-50-110) te vinden.

De hierboven genoemde rechtscolleges houden zitting in het Paleis van Justitie te Arnhem. Ook de officieren van justitie (bij het gerechtshof heten deze "advocaat-generaal") belast met militaire zaken zijn allen werkzaam te Arnhem bij het arrondissementsparket Oost-Nederland.

Mobiele rechtbanken

Onder bijzondere omstandigheden, denk daarbij aan "tijd van oorlog", kunnen zogenaamde mobiele rechtbanken worden opgericht voor de berechting van militairen.¹² Ook hierbij kunnen officieren als raadsman optreden.

Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Bonaire, Sint Eustatius, en Saba

Het gerecht in eerste aanleg van Aruba, het gerecht in eerste aanleg van Curaçao, het gerecht in eerste aanleg van Sint Maarten en het gerecht in eerste aanleg van Bonaire, Sint Eustatius en Saba oefenen de rechtsmacht in artikel 2 MSR uit voorzover de verdachte zich bevindt binnen het bij Koninklijk Besluit vast te stellen bevelsgebied van de hoogste bevelvoerende militair in Aruba, Curaçao en Sint Maarten en in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit bevelsgebied is het bevelsgebied van de Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied. In de landen van het Koninkrijk der Nederlanden Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de drie Nederlandse eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba bestaat een soortgelijke organisatie als in Nederland alleen gebruikt men andere benaming. Het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba doet dienst als Hof van Justitie. Het hof oordeelt in hoger beroep over de vonnissen en beschikkingen van de Gerechten in Eerste Aanleg van Aruba, van Curaçao en van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het staat hiermee ongeveer gelijk aan de Nederlandse gerechtshoven. Het Gemeenschappelijk Hof zetelt op Aruba, Curaçao en Sint Maarten en kan zitting houden op Bonaire, Sint Eustatius en Saba.¹³ Cassatieberoepen worden behandeld door de Hoge Raad in Nederland.

¹¹ De militaire politierechter is bevoegd tot het opleggen van maximaal 1 jaar gevangenisstraf. Zaken waarbij meer dan 1 jaar gevangenisstraf wordt geëist door de officier van justitie of juridisch complexe strafzaken worden aangebracht bij de militaire meervoudige kamer.

¹² Artikel 10 t/m 16 Wet Militaire Strafrechtspraak.

¹³ Artikel 17 t/m 19 Wet militaire Strafrechtspraak.

2.2. Oriëntatie op de zaak

Wanneer u ingeschakeld wordt als officier-raadsman, is het belangrijk om u goed te oriënteren op de zaak. Hierbij spelen de processtukken een grote rol. Mocht uit de processtukken blijken dat het een juridisch gecompliceerde zaak is, adviseer uw cliënt dan altijd om een advocaat in te schakelen. Houdt hierbij in gedachten dat u zelf geen advocaat bent.

- U inventariseert door middel van een oriënterend gesprek (zo nodig in overleg met de commandant van uw cliënt) de behoefte aan hulp van uw cliënt voor zijn problematiek. Indien uw cliënt nog geen dagvaarding of oproep heeft ontvangen, kunt u hem erop wijzen dat hij contact met u moet opnemen zodra dit gebeurt.
- U bestudeert de processtukken en bespreekt ze met uw cliënt. Op grond van artikel 51 j° 30-34 Sv kunt u of de verdachte middels een verzoek al ten tijde van een voorbereidend onderzoek (voorafgaand aan de uitreiking van de dagvaarding) kennismaken van de processtukken, tenzij het onderzoeksbelang zich hiertegen uitdrukkelijk verzet. In het geval dat er sprake is van een zaak met meerdere verdachten (zogenaamde "medeverdachte(n)") hebben de verdachte en zijn raadsman recht op inzage in de processtukken van de medeverdachte(n), tenzij de zaken zijn gesplitst.¹⁴ Indien de raadsman meent dat er stukken in het strafdossier ontbreken kan hij op grond van artikel 51 Sv het OM verzoeken om deze stukken alsnog te overleggen. Als u meent dat dit noodzakelijk is, is het verstandig uw cliënt te adviseren een advocaat in te schakelen.
- Naar aanleiding van de verdenking van het plegen van een strafbaar feit zal aan uw cliënt een dagvaarding worden uitgereikt.¹⁵ Er moeten tenminste 10 volle dagen liggen tussen de dag van de betekening en die van de terechtzitting.¹⁶ Bij de militaire politierechter en militaire kantonrechter bedraagt de termijn tenminste 5 volle dagen.¹⁷ U neemt het dossier aan de hand van de dagvaarding met uw cliënt door. Hierbij is het belangrijk dat u de militaire status van uw cliënt nagaat, omdat de militaire rechter alleen bevoegd is kennis te nemen van misdrijven en overtredingen, indien uw cliënt op het moment van het plegen van het feit militair 'in werkelijke dienst' was.¹⁸ Het is voor de bevoegdheid van de militaire rechter niet van belang waar het feit is gepleegd, aangezien de militaire rechter wereldwijd bevoegd is. De dagvaarding behelst onder meer een omschrijving van het gepleegde feit waarvan uw cliënt wordt verdacht. Tevens vermeldt de dagvaarding de plaats waar, dag en het tijdstip wanneer en de "soort" rechter (kanton-, politierechter of meervoudige militaire kamer) waarvoor uw cliënt dient te verschijnen.
- Uw cliënt en u hebben het recht om zelf processtukken in het geding te brengen, zoals bijvoorbeeld een brief van de commandant van uw cliënt over het functioneren van uw cliënt. De raadsman kan die stukken die voor de verdediging van belang zijn daartoe aanbieden aan de officier van justitie. De stukken kunnen echter ook ter zitting aan de rechter worden aangeboden.¹⁹
- U gaat na, in overleg en met toestemming van uw cliënt, of getuigen moeten worden opgeroepen. Indien dit naar uw oordeel het geval is, is het raadzaam uw cliënt te adviseren een advocaat in te schakelen.

Tevens is het van belang om een antwoord te geven op de vraag wat uw cliënt op zijn kerfstok heeft. Dit beheert de Justitiële Informatiedienst het Justitieel Documentatie Systeem (JDS) en er dient een uitdraai van het JDS bij de processtukken te zitten. In het JDS staat alle actuele en historisch strafrechtelijke informatie van natuurlijke- en rechtspersonen die op enigerlei wijze op

¹⁴ Rechtbank Rotterdam, 8 januari 1990, NJ 1990, 387.

¹⁵ Een tenlastelegging die niet aan de eisen van duidelijkheid ten aanzien van feit, tijd en plaats voldoet, moet in beginsel als een op zich geldige dagvaarding worden beoordeeld. Schending van deze voorschriften maakt de dagvaarding niet meer per definitie een nietige (voorheen moest de dagvaarding hieraan op straffe van nietigheid voldoen). Het voeren van een preliminair (voorlopig) verweer heeft dus minder zin. Toch blijft het zinnig opmerkingen te maken over de geldigheid van de dagvaarding. Het is aan de rechter te beoordelen welke sanctie hij verbindt aan het ontbreken van één van de elementen (feit, tijd, plaats, omstandigheden en wettelijk voorschrift). Het is aan de verdediging het belang van het ontbreken van één of meer elementen te benadrukken. Indien u bij uw pleidooi de geldigheid van de dagvaarding aan de orde stelt, kan de officier van justitie vorderen dat de tenlastelegging wordt gewijzigd. Veelal kan na een grotere wijziging enige tijd worden verkregen voor beraad.

¹⁶ Art. 265, eerste lid Sv.

¹⁷ Art. 32 MSv.

¹⁸ Beroepsmilitairen zijn doorlopend in werkelijke dienst tijdens de gehele duur van het dienstverband (art. 60 MSr.).

¹⁹ HR 26 mei 1987, NJ 1988, 177 en HR 12 december 1995, NJ 1996, 275.

Wegwijzer voor de Officier-Raadman

dit moment met justitie in aanraking zijn of in het verleden zijn geweest, de zogenaamde justitiabelen. In het JDS worden alle misdrijven en een groot aantal overtredingen geregistreerd aangaande natuurlijke- en rechtspersonen.

Vanwege de vertrouwelijkheid van deze justitiële gegevens zijn zij opgeslagen in een zogenaamd gesloten registratie- en informatieverstrekking regime, oftewel er is wettelijk vastgelegd wie toegang heeft tot welke informatie en voor welk expliciet doel.

Het is begrijpelijk dat voor de beoordeling van een persoon in de strafrechtsketen inzicht in zijn justitiële verleden noodzakelijk is. Ook is het gebruikelijk dat bij de behandeling van een zaak tegen een persoon zoveel mogelijk andere lopende zaken tegen die persoon worden meegenomen. Naast het feit dat een verdachte zo in een keer schoon schip kan maken, werkt het ook efficiënter. Tevens bevat het JDS de aan de rechterlijke autoriteiten uitgebrachte psychiatrische en psychologische rapporten over onderzoeken naar het gedrag of de levensomstandigheden van uw cliënt. Dit is het zogenaamde Persoonsdossier.

2.3. Voorbereiding op de terechtzitting

Voordat de zitting plaatsvindt is het belangrijk om u goed voor te bereiden op de zitting, en uw cliënt goed voor te bereiden op wat er gaat gebeuren tijdens de zitting. Tevens is het noodzakelijk te weten dat een rechter een aantal verplichtingen heeft tijdens de terechtzitting die zijn grondslag vinden in het Wetboek van Strafvordering. De verplichtingen bestaan voor de rechter uit het beantwoorden van een reeks vragen. Op deze wijze kunt u zich als officier-raadman verplaatsen in hetgeen een rechter aan vragen moet beantwoorden alvorens hij tot een veroordeling komt. Omdat die vragen in een vaste volgorde moeten worden beantwoord, duidt men die gezamenlijk wel aan als 'het beslissingsmodel van de artikelen 348 en 350'.²⁰ Het beslissingsmodel behoort tot de kern van ons strafprocesrecht. Het geeft de structuur van de beraadslaging weer, waardoor de rechter gedwongen wordt de diverse vragen stuk voor stuk na te lopen. Zo voorkomt het model niet alleen dat de rechter cruciale vragen over het hoofd ziet, maar ook dat hij tijd en moeite verspilt aan kwesties waar hij toch niet aan toekomt. Kortom, een zorgvuldige omgang met het beslissingsmodel behoedt de rechter ervoor dat hij zich het hoofd breekt over vragen die hij misschien niet eens hoeft te beantwoorden. Hieronder staat het beslissingsmodel weergegeven in een tabel. Artikel 348 Sv bevat de voorvragen, die ook wel formele of procedurele vragen worden genoemd. Artikel 350 Sv bevat de hoofdvragen, die ook wel worden aangeduid als de materiële of inhoudelijke vragen. De uitspraken die de rechter moet doen als hij bij de voorvragen blijft steken dan wel één van de hoofdvragen ontkennend beantwoordt, vinden we in artikel 349, eerste lid, en in artikel 352 Sv.

De voorvragen luiden:		
	Artikel 348 Sv	
	Artikel 349, eerste lid Sv	
a.	Is de dagvaarding geldig?	Zo niet: de dagvaarding is nietig
b.	Is de rechter bevoegd?	Zo niet: de rechter is onbevoegd
c.	Is de officier van justitie ontvankelijk?	Zo niet: de officier van justitie is niet-ontvankelijk
d.	Zijn er redenen voor schorsing van de vervolging?	Zo ja: de vervolging wordt geschorst
De hoofdvragen luiden:		
	Artikel 350 Sv	Artikel 352 Sv
e.	Is het ten laste gelegde feit bewezen?	Zo niet: vrijspraak
f.	Is het bewezen verklaarde strafbaar?	Zo niet: ontslag van alle rechtsvervolging
g.	Is de verdachte strafbaar?	Zo niet: ontslag van alle rechtsvervolging
h.	Welke sanctie wordt opgelegd?	

Verder zijn bij de voorbereiding op een terechtzitting de volgende punten van belang:

- U bereidt uw cliënt voor op het verloop van de zitting. Bespreek hoe de zitting er inhoudelijk uit ziet en bijvoorbeeld wanneer de cliënt zijn verklaring mag afleggen, maar ook hoe de zittingszaal eruit ziet en wie waar zit. Leg hem uit welke functionarissen hij tegenover zich kan

²⁰ Art. 348 en 350 Sv.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

verwachten en hoe deze moeten worden aangesproken (informeer hierover desnoods bij de verbindingsofficier krijgsmacht).

- U neemt met uw cliënt het gehele procesdossier (nogmaals) door (incl. de over hem uitgebrachte rapportages) en overtuigt hem er zo nodig van dat een nader uit te brengen rapport van een deskundige (bijvoorbeeld van het DC BMW) in zijn belang kan zijn. Indien u meent dat dit van belang is, is het belangrijk uw cliënt aan te bevelen een advocaat in te schakelen, omdat dit een indicatie is dat het een juridisch ingewikkelde zaak is.
- Leg uit waarom er bepaalde zaken wel en waarom andere niet ter zitting aan de orde zullen worden gesteld.
- Bespreek met name de verklaringen van uw cliënt zoals vastgelegd in het proces-verbaal, voor zover deze afwijken van de in hetzelfde proces-verbaal vastgelegde verklaringen van b.v. de opsporingsambtenaar, getuigen of medeverdachten. Uit het proces-verbaal kan blijken dat getuigen verklaringen hebben afgelegd die belastend of ontlastend zijn voor uw cliënt. Mocht het naar uw idee nodig zijn om getuigen op te roepen voor de zitting omdat zij nogmaals gehoord moeten worden, adviseer uw cliënt dan om een advocaat in te schakelen. Dit is namelijk een indicatie dat de zaak juridisch ingewikkeld is.
- Leg de vragen die u ter terechtzitting aan uw cliënt wilt stellen zoveel mogelijk van tevoren (letterlijk) aan hem voor.
- U bereidt de verdachte voor op de mogelijk te verwachten straf en de gevolgen daarvan;
- Is uw cliënt iemand die moeilijk uit zijn woorden kan komen of slecht kan onthouden wat bij de voorbereiding is afgesproken, adviseer hem dan zijn af te leggen verklaring en / of zijn laatste woord op te schrijven en ter zitting voor te lezen.
- Wijs uw cliënt erop, voor zover hij actief dienend militair is, en niet is geschorst uit zijn ambt, dat hij in uniform (dagelijks tenue) voor de rechter verschijnt. Uzelf dient eveneens in uniform ter terechtzitting te verschijnen.²¹
- Stel uw cliënt zoveel mogelijk op zijn gemak.
- U maakt eventueel een pleitnota. Een pleitnota is niet verplicht maar sterk aan te raden voor iemand die niet regelmatig het woord voert voor een rechter.

Pleidooi

Deel uw pleitnota logisch en overzichtelijk in. Indien u pleit aan de hand van een pleitnota wordt aanbevolen om deze pleitnota voorafgaand aan uw pleidooi in afschrift te overleggen aan de rechter(s) (bij de meervoudige kamer zijn er 3 rechters), de officier van justitie en de griffier. Ga in uw pleidooi voornamelijk in op de persoonlijke omstandigheden, werkomgeving en de militaire aspecten van het gepleegde delict. U kunt uw betoog schrijven en indelen aan de hand van onderstaande richtlijnen:

1. *Tenlastelegging:*

- Zijn in de tenlastelegging de persoonsgegevens van verdachte juist omschreven, stroken de in de tenlastelegging vermelde datum, locatie en het gepleegde strafbare feit met hetgeen zich daadwerkelijk heeft afgespeeld. Indien dit niet het geval is, dient u met uw cliënt te overleggen of u hierover spreekt of zwijgt.²²

2. *Het gepleegde feit:*

- Belicht de militaire omstandigheden waaronder de verdachte het strafbare feit pleegde of die verdachte er toe bewogen het strafbare feit te plegen of die het plegen van het strafbare feit hebben beïnvloed;
- Deel mee of er sprake is van een (deels) ontkennende / bekenkende verdachte;
- Vermeld of u van mening bent dat er wel of geen sprake is van voldoende rechtmatig verkregen en overtuigend bewijs.

²¹ KM: Daags blauw (tenue 6 of tenue 16/16a in de NA&A); KL: Dagelijks Tenue; KLu: Dagelijks Tenue.

²² Het laatste moment waarop een vordering tot wijziging van de tenlastelegging kan worden gedaan is niet langer in de wet vastgelegd. Voorheen moest de officier van justitie dit voor zijn requisitoir doen. Deze verruimde mogelijkheden tot wijziging van de tenlastelegging kunnen u voor een dilemma laten staan. *Zwijgen* maakt de kans op een hoger beroep groter (met volgens sommigen de kans op een lagere straf, volgens anderen in het geheel geen winst), terwijl uw cliënt daar, omdat hij van de zaak af wil of vanwege de kosten, bezwaar tegen kan hebben.

Door te spreken kan u worden verweten, dat u daardoor de Officier van Justitie helpt en niet ten volle voor de belangen van uw cliënt op komt. Over deze keuze dient u met uw cliënt te overleggen. Een zorgvuldige voorbereiding van de verdediging en zo mogelijk schriftelijk vastleggen van de te varen route, lijkt de aangewezen weg om naderhand problemen te voorkomen. Wijziging van de tenlastelegging in hoger beroep is ook mogelijk. Overigens mag door wijziging van de tenlastelegging het feit niet wezenlijk anders worden (bijvoorbeeld van diefstal naar openbare geweldpleging). Zie ook paragraaf 3.1 onder b.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

3. *Geweld- en vermogensdelicten:*
 - Besteed met name bij geweld- en vermogensdelicten kort aandacht aan het slachtoffer;
 - Laat de rechtbank weten of er contact is gezocht met het slachtoffer, of excuses zijn aangeboden aan het slachtoffer, en of de schade aan het slachtoffer is vergoed of dat verdachte bereid is eventuele schade te vergoeden;
 - Houd rekening met het feit dat tot op de zitting het slachtoffer zich als benadeelde partij kan "voegen" en een vordering tot schadevergoeding kan indienen.
4. *De persoon van de verdachte:*
 - Belicht de sociale en financiële achtergrond van uw cliënt (schulden, hypotheek, partner die een baan heeft).
 - Belicht de omstandigheden waaronder en de wijze waarop de dienst werd vervuld;
 - Belicht de militaire aspecten van het delict;
5. *De gevolgen:*
 - Licht toe wat de gevolgen kunnen zijn voor uw cliënt of welke gevolgen hij/zij reeds heeft ondervonden. Voorbeelden van gevolgen zijn: ontslag, schorsing, vroegtijdig terugkeren van uitzending, ontheffing uit opleiding, schadeclaim van anderen, eigen schade, uit de verzekering gezet en geen verlenging van de aanstelling, intrekking (militair) rijbewijs enz..
 - Ga in op de gevolgen van de te verwachten strafoplegging (zie ook hoofdstuk 5).
6. *Conclusie:*
 - Geef aan wat volgens u zou moeten gebeuren, bijvoorbeeld niet-ontvankelijk, vrijspraak, ontslag van alle rechtsvervolging, minder straf, voorwaardelijke straf, veroordeling zonder strafoplegging²³ of dat u zich kunt vinden in de door het OM geëiste straf.

2.4. Contacten met de mogelijke 'spelers'

Als officier-raadsman kunt u zo nodig contacten onderhouden met andere spelers in het proces, zowel binnen als buiten defensie. Let erop dat u contact met anderen enkel legt in overleg met uw cliënt.

- De commandant. De commandant kan u informatie geven over de dienstprestaties van uw cliënt. Hier kan hij bijvoorbeeld ook een brief over schrijven die aan de rechtbank voorgehouden kan worden ter informatie.
- De onderdeelarts. De arts kan bijvoorbeeld achtergrondinformatie geven bij afwezigheidsdelict.
- De maatschappelijk werker bij de DC BMW. De maatschappelijk werker kan sociale omstandigheden van uw cliënt toelichten.
- De psycholoog bij Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGGZ). MGGZ kan een rol spelen wanneer bijvoorbeeld sprake is van alcoholproblematiek.
- De geestelijk verzorger. De GV kan erbij betrokken worden wanneer persoonlijke omstandigheden een rol spelen.
- De personeelsfunctionaris van uw cliënt. Ook de rechtspositie van uw cliënt kan een rol spelen in uw pleidooi, het is daarom goed om ook hiervan op de hoogte te zijn.
- De psychiater. Deze kan bijvoorbeeld een rol spelen bij de beoordeling of uw cliënt nog dienstgeschikt is.
- De verbindingsofficier Krijgsmacht bij het parket Arnhem. Deze kan u indien nodig voorzien van algemene adviezen met betrekking tot juridische en processuele vragen.
- Familierelaties. Deze kunnen meer informatie geven over eventuele privéproblemen die kunnen spelen.
- De stichting: Stichting Recalssering Nederland waaronder de recalsseringswerker, kan informatie geven indien de verdachte op dat moment met een taakstraf bezig is.
- De Raad voor de Rechtsbijstand kan een rol spelen bij het vinden van een advocaat, indien het optreden van een advocaat de voorkeur verdient.
- De advocaat. Met de advocaat moeten goede afspraken worden gemaakt over de juiste rolverdeling, niet alleen tijdens maar ook in de voorbereiding van de zitting.

²³ Zie ook paragraaf 2.3 hierboven.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

- De getuigen. Hier kunt u in de voorbereiding op de zitting contact mee hebben, wanneer en voor zover zij op initiatief van uw cliënt gehoord zullen worden.
- Het slachtoffer. Wees terughoudend in het zoeken van contact met het slachtoffer. Met het slachtoffer kunt u enkel na tussenkomst van de Verbindingsofficier Krijgsmacht of het Bureau slachtofferzorg contact zoeken. Veel slachtoffers ervaren direct contact met verdachte als bedreigend en intimiderend!

2.5. Positie van de rechter-commissaris

In de fase voorafgaand aan de terechtzitting kunt u als officier-raadsman waarin in verband met de omvang en ingewikkeldheid ervan een vooronderzoek loopt, te maken krijgen met de 'rechter-commissaris' (R-C).

De R-C wordt beschouwd als een rechter in het vooronderzoek met een toezichthoudende taak. De toezichthoudende taak van de R-C bestaat uit begeleiding en kwaliteitsbewaking van het lopende opsporingsonderzoek. Daartoe bewaakt hij in de eerste plaats de rechtmatigheid van de toepassing van opsporingsbevoegdheden.

In de tweede plaats oefent de R-C toezicht uit op de voortgang van het onderzoek. De R-C kan op verzoek van u en uw cliënt de voortgang van het opsporingsonderzoek beoordelen.

In de derde plaats behoort het tot de taken van de R-C het opsporingsonderzoek te controleren en te toetsen op evenwichtigheid en volledigheid. Mocht hier iets aan schorten dan dient de R-C hierover bij het OM aan de bel te trekken. De R-C kan het toezicht op de evenwichtigheid en volledigheid van het onderzoek uitoefenen door middel van een eigen bevoegdheid of als 'geschillenbeslechter'. U en uw cliënt kunnen derhalve de R-C verzoeken bepaalde onderzoekshandelingen te verrichten.

Ingeval van een vooronderzoek dient u zich als officier-raadsman actief op te stellen. Zo zult u altijd de R-C schriftelijk moeten berichten dat u als officier-raadsman aanwezig wenst te zijn bij alle verhoren die hij zal houden. Namens uw cliënt kunt u aan de R-C getuigen of deskundigen opgeven, met de bedoeling deze te doen horen. Bovendien kunt u hem verzoeken bepaalde onderzoeken te laten doen, bijvoorbeeld door een psychiater of psycholoog.

Overigens kan het feit dat er een vooronderzoek loopt in een zaak een signaal zijn dat het een ingewikkelde strafzaak betreft en er voor rechtskundige bijstand een advocaat moet worden ingeschakeld.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

3. De terechtzitting

Een terechtzitting is niet iets wat u dagelijks meemaakt. In dit hoofdstuk wordt daarom een kort overzicht gegeven van het verloop van de zitting en hoe de zittingszaal eruit ziet.

3.1. De gang van zaken tijdens de terechtzitting

Elke terechtzitting bestaat uit een vast aantal onderdelen die in een bepaalde volgorde worden behandeld. Een terechtzitting ziet er als volgt uit:

- a. De bode roept op de gang de verdachte en eventuele andere partijen op. Vervolgens wordt in de rechtszaal de zaak uitgeroepen door de bode. Het onderzoek ter terechtzitting begint dan met het controleren van de personalia van de verdachte door de rechter. De rechter wijst de verdachte erop dat 'hij niet tot antwoorden verplicht is' (dit heet de cautie)²⁴ en dat 'hij goed moet opletten en luisteren naar wat er wordt gezegd'.²⁵
- b. De officier van justitie draagt de zaak voor, dat betekent dat de beschuldiging wordt uitgesproken of toegelicht. Hij kan daarbij eventueel nog een wijziging van de tenlastelegging vorderen. Dit kan hij nog tot sluiting van het onderzoek door de rechtbank doen.²⁶ De rechter houdt de stukken (samengevat) voor en stelt vragen over de feiten aan de verdachte. Ook stelt hij vragen over de persoonlijke omstandigheden van de verdachte en oriënteert de rechter zich op de gevolgen van een eventuele bestrafing. Tijdens een zitting van de Meervoudige Militaire Kamer zal het feitenonderzoek veelal door het militair lid gebeuren. De andere rechters kunnen ook vragen stellen.
- c. De officier van justitie krijgt de gelegenheid vragen te stellen aan de verdachte.
- d. U krijgt als raadsman de gelegenheid uw cliënt vragen te stellen. Als u samen met een advocaat optreedt kunt u beiden, in onderling overleg, vragen stellen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat u op dit moment al een soort pleidooi houdt. Het pleidooi wordt pas gehouden na het requisitoir van de officier van justitie.
- e. Vervolgens worden, indien van toepassing, getuigen en/of deskundigen gehoord door achtereenvolgens de rechter, de officier van justitie en de officier-raadsman of advocaat. Indien getuigen door de officier-raadsman of door de advocaat zijn opgeroepen, mag deze met het stellen van vragen beginnen. Doe dit kort en vraag alleen naar waarnemingen en bevindingen.
- f. Indien er sprake is van een misdrijf waarop 8 jaren gevangenisstraf of meer staat of een specifiek in de wet genoemd misdrijf dan kan het slachtoffer gebruik maken van zijn/haar spreekrecht. Bij het gebruik van dit spreekrecht mag geen mening worden gegeven over de verdachte of over de op te leggen straf.²⁷
- g. De officier van justitie krijgt het woord om zijn requisitoir te houden, d.w.z. zijn strafeis te formuleren en zijn mening over de strafbaarheid van de verdachte te vertellen.
- h. U houdt uw pleidooi. Maak dit niet te lang. Houd rekening met het feit dat ter zitting nieuwe omstandigheden en feiten kunnen blijken, die vooraf niet bekend waren. Hier dient u dan op in te spelen. Reageer zo nodig op het requisitoir van de officier van justitie. Reageer bij een redelijke eis niet overdreven, laat de eis goed tot u doordringen. Heeft u een pleitnota, dan kunt u die uitdelen. Ga in uw pleidooi voornamelijk in op de persoonlijke omstandigheden, werkomgeving en de militaire aspecten van het gepleegde delict. Ga dus geen betoog houden op juridische aspecten, u bent immers geen advocaat.
- i. De officier van justitie krijgt de gelegenheid op het pleidooi te reageren ('repliceren'). Doet hij dit, dan mag u 'dupliceren', maar doe dit kernachtig met zo min mogelijk herhalingen.

²⁴ Art. 29 Sv.

²⁵ Art. 273 Sv.

²⁶ Zie hierboven noot 22.

²⁷ Art. 51e Sv.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

- j. De verdachte krijgt 'het laatste woord'. U kunt uw cliënt adviseren dat 'woord' kort te houden wanneer alles al aan de orde is geweest. Uw cliënt kan eventueel deze gelegenheid gebruiken om spijt te betuigen.
- k. De rechter sluit het onderzoek.
- l. De militaire kanton-/politierechter doet meestal direct mondeling uitspraak. De rechter bij de militaire meervoudige kamer deelt de verdachte de dag mee, dat hij uitspraak zal doen (gewoonlijk na 14 dagen na de zitting). Uw cliënt is niet verplicht bij de uitspraak in persoon aanwezig te zijn. Hij of u kan telefonisch naar de uitspraak informeren bij de griffie van de rechtbank, respectievelijk het gerechtshof.

N.B.

- U kunt als officier-raadsman naar aanleiding van nieuwe feiten en omstandigheden die op de zitting naar voren komen, de rechter verzoeken om een korte schorsing, teneinde overleg te voeren met uw cliënt. Ook kunt u op grond van nieuwe feiten en omstandigheden de rechter verzoeken om de zaak aan te houden. Dit moet u slechts in uitzonderlijke gevallen doen.
- Indien u als officier-raadsman het woord voert, doet u dit staande. Het is gebruikelijk om het pleidooi aan te vangen met de woorden: 'Meneer/Mevrouw de politierechter...!', dan wel, Meneer/Mevrouw de voorzitter, geachte leden van de militaire kamer...!.

3.2. Verstek

Indien uw cliënt niet op de zitting verschijnt en u ook niet aanwezig bent, kan de rechter 'verstek' verlenen. Dat wil zeggen dat de behandeling van de zaak door gaat zonder dat uw cliënt aanwezig is. De rechtbank beslist over een eventueel verzoek tot uitstel van de verdachte.

Indien uw cliënt niet aanwezig is, maar u wel, kunt u namens uw cliënt het woord voeren. Dit kan alleen als u daarvoor uitdrukkelijk door uw cliënt gemachtigd bent.²⁸ Het geldt dan als een procedure op tegenspraak. Voorwaarde is dat u als officier-raadsman contact heeft gehad met uw cliënt. Indien u de zaak besproken heeft met uw cliënt, krijgt u van de rechter de gelegenheid het woord te voeren. De officier-raadsman treedt nu als het ware in de plaats van de verdachte. Hij kan namens zijn cliënt de verdediging voeren. Gevolg is dat er geen verstekvonnis afzonderlijk hoeft te worden betekend en de appeltermijn van 14 dagen geldt. Verdachte dient zich op de hoogte te stellen van de uitspraak.

Is de officier-raadsman niet uitdrukkelijk gemachtigd dan kan verstek worden verleend en kan de officier-raadsman slechts het woord voeren ter opheldering van de afwezigheid van zijn cliënt of om schorsing van het onderzoek te bepleiten. Gedurende de periode van schorsing c.q. aanhouding kan de officier-raadsman proberen om alsnog een uitdrukkelijke machtiging van zijn cliënt te verkrijgen, danwel trachten de cliënt te bewegen alsnog in persoon ter zitting te verschijnen.

Indien eenmaal verstek is verleend, zal de rechtbank de zaak verder behandelen. De verdachte is hierbij niet aanwezig en kan dus ook niet de hem toekomende bevoegdheden uitoefenen.

²⁸ Art. 398 lid 2 Sv.

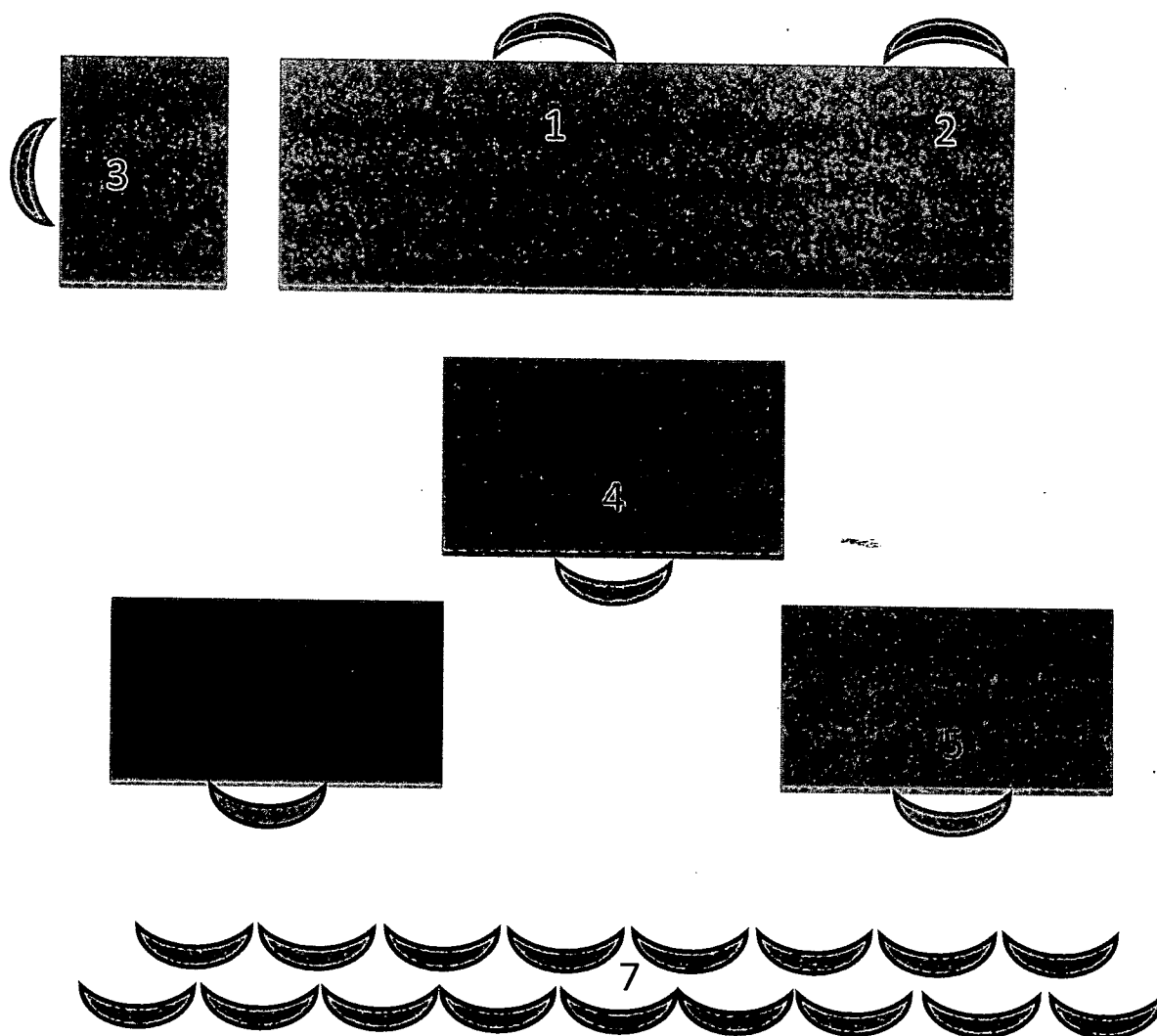
Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

3.3. Grafische weergave deelnemers terechtzitting

De onderstaande figuren geven grafisch weer op welke wijze de verschillende spelers zijn geplaatst tijdens een terechtzitting.

Figuur 1: Grafische weergave van de deelnemers bij een zitting van de militaire politierechter

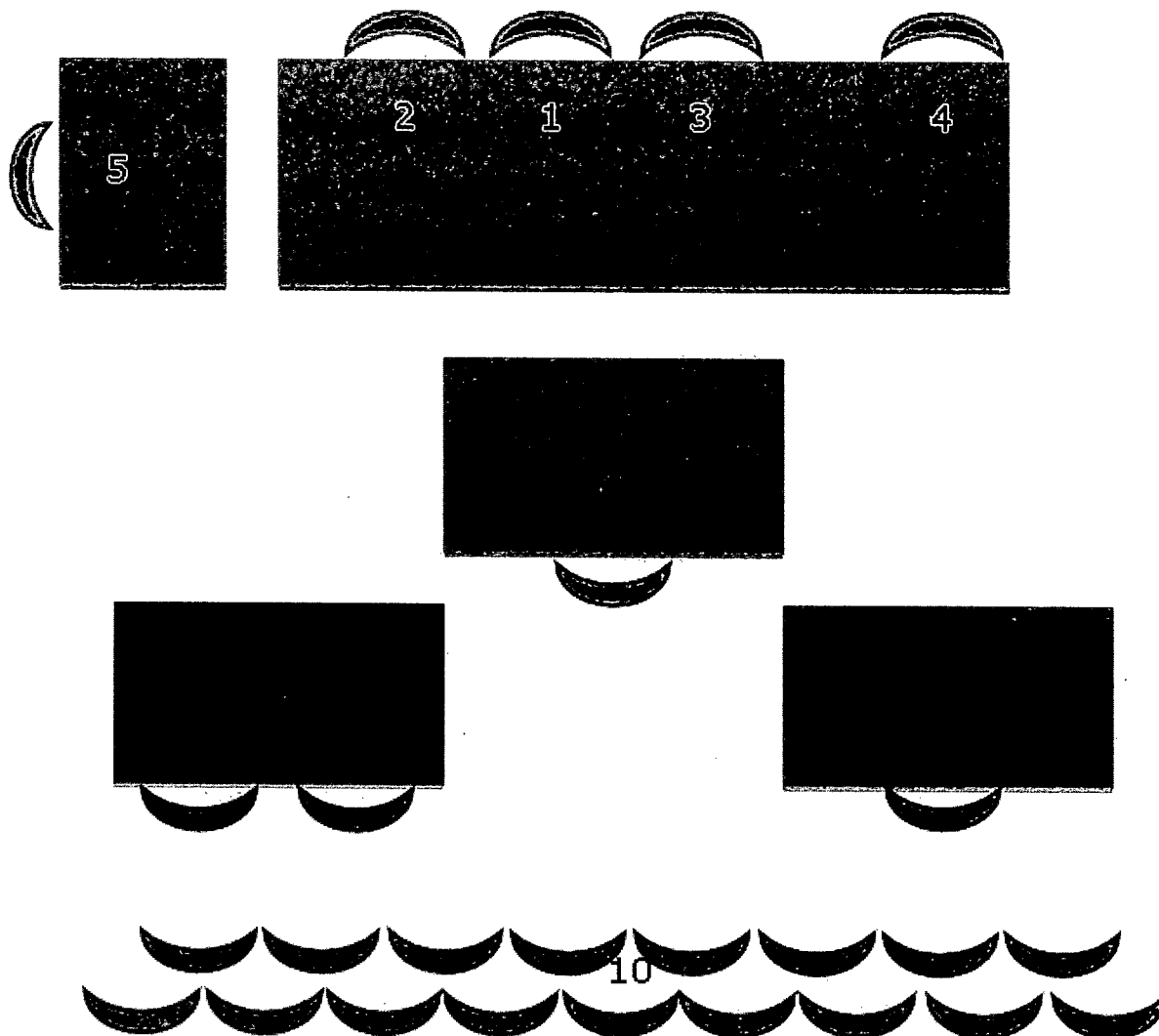
1. Militaire politierechter (bij meervoudige kamer: 3 rechters waarvan 1 militair lid, anders 1)
2. Griffier
3. Officier van justitie
4. Verdachte
5. Advocaat / officier-raadsman
6. Benadeelde partij of getuigen/deskundigen (indien van toepassing en aanwezig)
7. Publieke tribune (eventueel kunnen hier ook getuigen of benadeelde partij zitten)

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Figuur 2: Schematische weergave van de deelnemers bij een zitting van de militaire meervoudige kamer

1. Rechter voorzitter
2. (oudste) Rechter
3. Militair lid
4. Griffier
5. Officier van justitie
6. Verdachte
7. Advocaat / officier-raadsman van verdachte
8. Benadeelde partij (indien van toepassing en aanwezig)
9. Advocaat benadeelde partij
10. Publieke tribune (eventueel kunnen hier ook getuigen of benadeelde partij zitten)

4. Na de uitspraak tot aan de executie

Na de uitspraak van de rechtbank is het belangrijk te bekijken wat deze voor gevolgen heeft voor uw cliënt en of uw cliënt in hoger beroep wil gaan. In dit hoofdstuk worden de mogelijkheden besproken.

4.1. Bespreking van het vonnis met de cliënt

Nadat de rechterbank zijn uitspraak heeft gedaan is het van belang om vast te stellen of uw cliënt de opgelegde straf volledig heeft begrepen. Vervolgens moet u en uw cliënt zich realiseren dat de uitspraak in eerste aanleg niet definitief is. Na het vonnis van de strafrechter zijn er voor de gestrafte (en de officier van justitie) drie keuzemogelijkheden en vanzelfsprekend heeft u hierin een adviserende rol.

De eerste mogelijkheid is dat uw cliënt direct afstand doet van hoger beroep en deelt dit ter plekke mee. De officier van justitie zal dan doorgaans ook zijn standpunt ten aanzien van het wel of niet instellen van hoger beroep bekendmaken. Het is echter aan te raden de uitspraak van de rechter eerst met uw cliënt te bespreken (tenzij het om een vrijspraak gaat, hierbij is het instellen van hoger beroep niet mogelijk).

De tweede mogelijkheid is dat uw cliënt geen afstand doet, maar dat hij gebruik maakt van zijn recht gedurende een periode van maximaal 14 dagen over het instellen van hoger beroep na te denken. Binnen deze termijn kan hij alsnog in hoger beroep komen. Onderneemt hij geen actie, dan vervalt dit recht.

De laatste optie is dat uw cliënt direct hoger beroep aantekent op de griffie.

4.2. Hoger beroep

Hoger beroep is een zeer belangrijk rechtsmiddel. Door hoger beroep in te stellen kan een zaak voor de tweede maal behandeld worden, maar dan door een hogere rechter. De meerwaarde ten opzichte van de rechtspleging in eerste aanleg is erin gelegen dat de appèlrechter tegen de achtergrond van het in eerste aanleg gewezen vonnis de zaak nog eens opnieuw bekijkt en dus ook de juistheid en volledigheid van dat vonnis beoordeelt.

Indien uw cliënt zich niet in het vonnis kan vinden, dient hij hoger beroep in te stellen binnen 14 dagen na het wijzen van het vonnis.²⁹ Hoger beroep wordt ingesteld door een verklaring af te leggen op de griffie van het gerecht door of bij hetwelk een beslissing is gegeven.³⁰ Een officier-raadsman kan ook namens zijn cliënt hoger beroep instellen, maar daarvoor moet hij dan wel door de cliënt schriftelijk zijn gevolmachtigd.³¹ Indien een verdachte 'op afstand' hoger beroep wil instellen, kan hij dit alleen in eigen persoon doen. Hoger beroep instellen op afstand kan niet door de officier-raadsman worden bewerkstelligd. Uw cliënt kan hoger beroep op afstand instellen door een door hem ondertekende brief te sturen aan de strafgriffie van het gerecht dat de gewraakte beslissing heeft genomen, met de mededeling dat hij in hoger beroep wenst te gaan. U kunt hem natuurlijk wel ondersteunen bij het opstellen van deze brief.

Bij een uitspraak van de militaire kantonrechter gaat hij in beroep bij de militaire meervoudige kamer van de rechtbank. Indien het een uitspraak van de militaire politierechter dan wel van de militaire meervoudige kamer betreft, gaat hij in beroep bij de militaire kamer van het gerechtshof.

Met ingang van 1 juli 2007 is artikel 410a aan het Wetboek van Strafvordering (Sv) toegevoegd. Met dit artikel is een beperkt verlofstelsel in appèlzaken geïntroduceerd. Dit betekent dat door de officier van justitie en de verdachte geen hoger beroep kan worden ingesteld tegen een vonnis betreffende één of meer overtredingen of misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van niet meer dan vier jaren is gesteld, en waarbij geen andere straf of maatregel is opgelegd dan een geldboete tot een (gezamenlijk) maximum van 500 euro. De appèlrechter kan

²⁹ Art. 408, eerste lid Sv.

³⁰ Art. 449, eerste lid Sv.

³¹ Art. 450, eerste lid Sv.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

echter beslissen dat hoger beroep buiten behandeling wordt gelaten. Het ingestelde hoger beroep wordt slechts ter terechtzitting aanhangig gemaakt en behandeld als de voorzitter van oordeel is dat het in het belang van een goede rechtsbedeling vereist is.

5. Modaliteiten in de straftoemeting

Binnen het strafrecht zijn er verschillende modaliteiten in de straftoemeting. Zowel de rechter als de officier van justitie kunnen straffen opleggen. In het onderhavige hoofdstuk wordt nader ingegaan op de verschillende modaliteiten.

5.1. Afdoening door het Openbaar Ministerie

Tot 1 februari 2008 mocht het OM alleen een transactie in de vorm van een geldboete of een taakstraf aanbieden. Een transactie is een overeenkomst tussen uw cliënt en het OM. De overeenkomst houdt een toezegging van het OM in dat van strafvervolgning wordt afgezien in ruil waarvoor uw cliënt de gestelde voorwaarde heeft vervuld. Door de gestelde voorwaarden te vervullen erkent uw cliënt niet dat hij het strafbare feit heeft begaan. Het OM komt in actie als uw cliënt het transactievoorstel niet betaalt of de taakstraf niet aanvaardt. Het OM zal dan strafvervolgning gaan inzetten. Uw cliënt kan er zelf voor kiezen om het transactievoorstel niet te betalen en de terechtzitting af te wachten. Van u als officier-raadsman wordt in deze een advies gevraagd. Bij niet betalen moet er wel een duidelijke reden zijn; bijvoorbeeld uw cliënt ontkent of vindt dat er belangrijke verzachtende omstandigheden zijn; zijn deze er niet dan is het beter te adviseren de schikking te betalen.

Met ingang van 1 februari 2008 is de Wet OM-afdoening, artikel 257a Sv, in werking getreden met als doel de strafrechter te ontlasten. Hiermee zal het aanbieden van transacties door het OM langzaam verdwijnen. Anders dan bij de transactie, strekt de strafbeschikking niet ter voorkoming van vervolging. Met deze afdoeningvorm kan het OM niet alleen een zaak vervolgen maar ook zelf bestraffen. Het geeft het OM namelijk de mogelijkheid om misdrijven waarop maximaal zes jaar gevangenisstraf staat en overtredingen zelf te bestraffen door een sanctie op te leggen.

In een strafbeschikking kunnen de volgende straffen of maatregelen worden opgelegd:

- een taakstraf van ten hoogste 180 uren;
- een geldboete;
- onttrekking aan het verkeer;
- de verplichting tot betaling aan de staat van een som geld ten behoeve van het slachtoffer;
- ontzegging van de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen voor ten hoogste zes maanden (het OM mag deze straf onvoorwaardelijk opleggen);
- aanwijzingen waaraan de verdachte moet voldoen.

Een strafbeschikking houdende een taakstraf, een ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen, of een aanwijzing omtrent het gedrag van uw cliënt, mag alleen uitgevaardigd worden indien uw cliënt door de Officier van Justitie is gehoord en daarbij heeft verklaard bereid te zijn de straf te voldoen dan wel zich aan de aanwijzing te houden.

Indien uw cliënt het oneens is met de strafbeschikking dient hij/zij hiertegen binnen 14 dagen in verzet gaan.³² De zaak zal dan bij de rechtbank aangebracht worden. De rechtbank zal de zaak vervolgens behandelen als een 'gewone' strafzaak. Daarna volgt de reguliere procedure ter terechtzitting (hoger beroep en cassatie). Verzet schorst de tenuitvoerlegging of schort deze op.

Anders als bij het voldoen van een transactie betekent het voldoen van een OM-strafbeschikking dat uw cliënt schuld bekent voor het plegen van het strafbare feit waarvoor hij wordt bestraft. Als gevolg hiervan worden het feit en de afdoening, net als bij het voldoen van een transactie, overigens ook opgenomen in de Justitiële Documentatie.

Bij de OM-strafbeschikking wordt de tenuitvoerlegging van een geldboete geregeld door het CJIB, de ontzegging van de rijbevoegdheid en onttrekking aan het verkeer door het OM en de uitvoering van een taakstraf door de reclassering.

³² Zie ook Bijlage D: Voorbeeld Verzetsbrief.

5.2. Afdoening door de rechter

Indien de rechtszaak van uw cliënt heeft plaatsgevonden dan zijn er voor de rechtbank meerdere afdoeningen mogelijk. De straf die uw cliënt uiteindelijk krijgt hangt af van de ernst van de overtreding of het misdrijf. De volgende afdoeningen zijn door een rechtbank op te leggen:

- a. **Gevangenisstraf**
In Nederland kennen wij een tijdelijke gevangenisstraf en levenslange gevangenisstraf. Tijdelijke gevangenisstraffen variëren van 1 dag tot 30 jaar. Een maand gevangenisstraf is 30 dagen. Een veroordeling tot 12 maanden gevangenisstraf levert daarom 360 dagen gevangenisstraf op. Maar iemand die 1 jaar gevangenisstraf krijgt, moet voor 365 dagen de gevangenis in. Een levenslange gevangenisstraf is in Nederland echt levenslang. Dergelijke veroordeelden kunnen alleen vrijkomen als de koning hun gratie verleent.
- b. **Militaire detentie**
Artikel 11 Wetboek van Militair Strafrecht maakt het mogelijk, in alle gevallen waarin gevangenisstraf kan worden opgelegd, in plaats daarvan militaire detentie op te leggen. Militaire detentie kan worden opgelegd voor zowel militaire als commune delicten. Militaire detentie kan niet langer duren dan 6 maanden. De militaire detentie wordt ondergaan in het Militair Penitentiair Centrum (MPC) te Stroe. De straf wordt ten uitvoer gelegd onder militair regiem.
- c. **TBS-maatregel**
Het is mogelijk dat uw cliënt (gedeeltelijk) ontoerekeningsvatbaar is door een psychische of persoonlijkheidsstoornis. Om de maatschappij in een dergelijk geval tegen uw cliënt te beschermen, kan de rechtbank dwangverpleging (tbs) opleggen.
- d. **Taakstraf**
Bij een taakstraf moet de veroordeelde onbetaald werk verrichten. De rechtbank mag alleen een taakstraf opleggen bij lichte strafbare feiten. Sinds 2012 is bij ernstige zeden- en geweldsmisdrijven geen taakstraf meer mogelijk. Naast de taakstraf legt de rechtbank ook een vervangende vrijheidsbenemende straf op. Als de veroordeelde zijn taakstraf niet goed uitvoert, moet hij alsnog de vervangende straf uitzitten. De officier van justitie bepaalt of de taakstraf goed is uitgevoerd.
- e. **Geldboete**
Voor alle strafbare feiten kan een geldboete worden opgelegd. Een overzicht van alle boetes voor kleine overtredingen staat in de boetedatabase van het OM. Grotere overtredingen zijn ingedeeld in categorieën. De categorie bepaalt het maximale boetebedrag. De rechtbank of officier van justitie bepalen de daadwerkelijke hoogte van de boete. Het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) int de boetes. Indien de rechter een geldboete van tenminste 225 Euro oplegt, bestaat de mogelijkheid deze boete in termijnen te voldoen. U als officier-raadsman dient dit dan wel op de zitting naar voren te brengen. De rechter kan dit vervolgens in het vonnis opnemen.³³
- f. **Schadevergoeding**³⁴
Het slachtoffer van een door uw cliënt begaan strafbaar feit, kan zich als 'benadeelde partij' in het strafgeding voegen. Hij kan de rechter dan verzoeken uw cliënt te veroordelen tot de betaling van de (im)materiële schade, die het gevolg is van het handelen door uw cliënt. De vordering moet van eenvoudige aard zijn en zich lenen voor behandeling in het strafproces. Bij een vordering van niet-eenvoudige aard, zal de vordering doorverwezen worden naar de civiele rechtbank. Het bedrag van de vordering is niet aan een maximum gebonden.
- g. **Ontzegging rijbevoegdheid**
De rechtbank kan een ontzegging van de rijbevoegdheid opleggen. De rechter kan een uitzondering maken voor het militaire rijbewijs. Hij kan dan de 'militaire clause' toepassen, met name wanneer het dienstbelang in het geding is. In de praktijk houdt dit in dat uw cliënt zijn burgerrijbewijs terug krijgt onder de bijzondere voorwaarde dat hij alleen door zijn

³³ art. 24a Sr.

³⁴ art. 51a t/m/ 51f Sv.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

commandant opgedragen militaire ritten mag uitvoeren. Op eigen titel privé- of militaire ritten rijden is dan uit den boze. U kunt hier als officier-raadsman om verzoeken bij de rechter.

h. Rechterlijk pardon³⁵

Indien de rechtbank dit raadzaam acht in verband met de geringe ernst van het feit, de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan, dan wel die zich nadien hebben voorgedaan, kan er in het vonnis bepaald worden dat geen straf of maatregel zal worden opgelegd ('schuldigverklaring zonder straf of maatregel').

i. Voorwaardelijke veroordeling

In geval van veroordeling tot vrijheidsstraf of geldboete kan de rechtbank tegelijkertijd met de veroordeling bepalen dat de straf geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd. De voorwaardelijke veroordeling wordt altijd gekoppeld aan een proeftijd (doorgaans van twee jaar) waarbinnen de veroordeelde zich niet mag schuldig maken aan 'enig strafbaar feit'. Daarnaast kunnen nog andere bijzondere voorwaarden worden gesteld, zoals een contactverbod, een meldingsplicht, het meewerken aan een bepaalde behandeling.

³⁵ Art. 9a Sr.

6. Overige wetenswaardigheden

In dit hoofdstuk worden overige aspecten van het strafproces besproken, en van uw rol als officier-raadsman.

6.1. Vertrouwenspersoon

U kunt door een tuchtrechtelijk gestrafte, die beroep heeft ingesteld bij militaire kamer, worden gevraagd als vertrouwensman op te treden; in dit geval zijn de bepalingen van de wet militair tuchtrecht van toepassing (MP 11-55/1).

6.2. Alcohol in het verkeer

De WVV 1994 (hoofdstuk VI) maakt het mogelijk om een verkeersdeelnemer die kennelijk niet geschikt en/of niet rijvaardig is, een verplichte educatieve maatregel op te leggen (bij promillage 1,3 tot 2,1 promillage vanaf 0,8 en recidive). Daartoe is de educatieve maatregel 'alcohol en verkeer' (EMA) ingevoerd, die drie dagen duurt. De kosten moet de cursist *zelf* dragen. De sanctie op het niet volgen van de cursus is het ongeldig verklaren van het rijbewijs. Dit is een administratiefrechtelijke maatregel die los staat van een veroordeling door de rechter. Aangezien de EMA dus buiten het strafrecht staat, is de kans klein dat de rechter er rekening mee houdt.

6.3. Drugs

Het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen, bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren, aanwezig hebben, vervaardigen of gebruiken van hard en softdrugs zijn strafbare feiten. Voor niet-militairen geldt echter in sommige gevallen een gedoogbeleid. Dit gedoogbeleid geldt niet voor militairen. Derhalve is iedere militair in werkelijke dienst strafrechtelijk aansprakelijk voor de hiervoor genoemde feiten. Ten aanzien van deze feiten en de rechtspositionele gevolgen daarvan is door de secretaris-generaal een aanwijzing, nr. SG A/925, inzake de uitvoering van het drugsbeleid Defensie opgesteld.

6.4. Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht (LOVS)

Het LOVS heeft zich onder meer tot doel gesteld te komen tot een landelijk consistent straffoetmetingsbeleid. Voor relatief veel voorkomende delicten zijn zogenaamde oriëntatiepunten opgesteld. Deze oriëntatiepunten vormen een soort standaard strafmaat voor die delicten: ze gelden als uitgangspunt voor het bepalen van de strafmaat. De rechter is niet gehouden deze oriëntatiepunten naar de letter op te volgen, het is namelijk geen recht. Overige omstandigheden kunnen aanleiding zijn om van deze uitgangspunten af te wijken. De oriëntatiepunten kunnen beeldvormend zijn gedurende uw voorbereiding maar kunnen ook behulpzaam zijn voor de vraag of hoger beroep zou moeten worden ingesteld. Het LOVS heeft voorts andere bruikbare documenten opgesteld. In de literatuurlijst is een verwijzing naar deze documenten opgenomen.

6.5. VGB-beleid

Het geldende VGB-beleid stelt dat in het algemeen geldt dat de opgelegde straf, maatregel, de opgelegde strafbeschikking of het aanvaarde transactieaanbod als voldoende zwaar worden aangemerkt om een weigering of intrekking van de verklaring te rechtvaardigen indien een vrijheidsstraf van ten minste 20 dagen is opgelegd, dan wel een straf is opgelegd of een transactie is aanvaard die hieraan kan worden gelijkgesteld. In artikel 22d en artikel 24c van het Wetboek van Strafrecht en de Oriëntatiepunten voor Straffoetmeting en LOVS-afspraken is opgenomen op welke wijze de taakstraf en de geldboete kunnen worden vergeleken met de vrijheidsstraf. Bij inwerkingtreding van het geldende VGB-beleid wordt derhalve een taakstraf van 40 uur of meer, een vrijheidsstraf van 20 dagen of meer en een geldboete of transactie van een bedrag van €1.000,- of meer als voldoende zwaar aangemerkt om een weigering of intrekking van de verklaring te rechtvaardigen. Voor u als officier-raadsman is het van belang om deze beleidsregel aan te halen tijdens uw pleidooi. Een opgelegde straf van de rechtbank die de gestelde grenzen net te boven gaat kan leiden tot een intrekking van het VGB.

Wegwijzer voor de Officier-Raadman

Bijlage A: Contactgegevens

Adressen:

Rechtbank / Gerechtshof Arnhem
Bezoekadres: paleis van Justitie, Walburgstraat 2-4, 6811 BX Arnhem
Postadres: paleis van Justitie, MPC 43 M, Postbus 9032, 6800 EP Arnhem

Openbaar Ministerie / Militaire Zaken
Bezoekadres: Eusebiusbinnensingel 28, 6811 BX Arnhem
Postadres: Postbus 9032, 6800 EP Arnhem

Telefoonnummers:

Rechtbank Gelderland (algemeen)	026 - 359 2000
Arrondissementsparket Oost-Nederland (algemeen)	088 - 699 1900
Ressortsparket Arnhem - Leeuwarden	088 - 699 0203
Verbindingsofficier Krijgsmacht	088 - 699 4547 / 4540

Gerechten in het Caribische gebied:

Militaire kamer gerecht in eerste aanleg van de Nederlandse Antillen:
De griffier van de militaire kamer van het gerecht in eerste aanleg/ de Officier van Justitie belast met militaire zaken bij het gerecht in eerste aanleg

Adres Wilhelminaplein 4, Willemstad – Curaçao
Telefoonnummer (00) 5999 4634111 (centrale)
Email curacao@caribjustitia.org

Gemeenschappelijk Hof van justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba
Adres Wilhelminaplein 4, Willemstad, Curaçao
Telefoonnummer (00) 5999 4634111
Email curacao@caribjustitia.org

Operationele Commando's:

Commando Zeestrijdkrachten

Commando Zeestrijdkrachten Afdeling Juridische zaken
Bezoekadres Rijkszee- en marinehaven, 1781 AC Den Helder.
Postadres MPC 10A, Postbus 10 000, 1780 CA Den Helder
Telefoon 0223-659028 (Hoofd JuZa) of 0223-659035 (Plv. Hoofd JuZa)
06-109 154 98 bij spoed of in het weekend
Fax 0223-659126

Commando Landstrijdkrachten

Commando Landstrijdkrachten, Kabinet / Sectie Juridische Zaken
Bezoekadres Lgen Knoopkazerne, Mineurslaan 500, 3521 AG Utrecht
Postadres MPC 55A, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht
Telefoon 030-2146022
Fax 030-2146910

Commando Luchtstrijdkrachten

Commando Luchtstrijdkrachten Stafgroep Juridische Zaken
Bezoekadres Luchtmachtplein 1, 4822 ZB, Breda
Postadres MPC 92A, Postbus 8762, 4820 BB Breda
Telefoon 076-5447538
Fax 076-5447460

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Commando Koninklijke Marechaussee

Commando Koninklijke Marechaussee, sectie Juridisch Casemanagement
Bezoekadres Plein/Kalvermarkt-complex, D-gebouw,, Kalvermarkt 32, 2511 CB
Den Haag
Postadres MPC 58C, Postbus 90615, 2509 LP Den Haag
Telefoon 070-4414082/ -4414701/-4414188
Fax 070-4414044

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Bijlage B: Voorbeeld stelbrief

Middels deze stelbrief maakt u aan de griffie bekend dat u als officier-raadsman of vertrouwensman optreedt voor uw cliënt. Bij strafzaken dient u zich als officier-raadsman te stellen en bij tuchtappel zaken dient u zich als vertrouwenspersoon te stellen. Het verdient de aanbeveling om zelf ook een afschrift te sturen aan de OvJ of de A-G.

STELBRIEF

Aan Rechtbank Arnhem t.a.v. de Griffier bij de Militaire Kamer Postbus 9030 6800 EM Arnhem	of	Aan Gerechtshof Arnhem t.a.v. de Griffier bij de Militaire Kamer Postbus 9030 6800 EM Arnhem
i.a.a. de Officier van Justitie Postbus 9032 6800 EP Arnhem		i.a.a. de Advocaat-generaal Postbus 30200 6803 AE Arnhem

Datum :
Naam verdachte :
Parketnummer :

Betreft : Stelling Officier-raadsman/stelling vertrouwenspersoon

Tot mij wendde zich(*rang en naam*), rnr ingedeeld/geplaatst bijBetrokkene dient op om uur voor de rechter-commissaris/militaire kantonrechter / politierechter / meervoudige kamer te verschijnen en hij verzocht mij hem bij te staan als zijn raadsman/vertrouwensman. Dienaangaande bericht ik u, dat ik als gekozen raadsman/vertrouwensman van de ...(*rang en naam militair*) zal optreden. Ik verzoek u mij een afschrift van de processtukken toe te sturen op onderstaand adres.

De officier-raadsman,

.....(handtekening).....
.....(naam).....

.....(rang).....
.....(adres).....
.....(woonplaats).....
.....(telefoon).....
.....(telefax).....

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Biilage C: Voorbeeld aanhoudingsbrief

Een verzoek om aanhouding (uitstel) kan alleen indien uw cliënt zelf bij de zaak aanwezig wil zijn. De rechtbank oordeelt over het verzoek. Als de reden voor de rechtbank niet zwaarwegend genoeg is, kan de rechtbank verstek verlenen. Een verzoek om aanhouding is dus geen garantie dat het verzoek ingewilligd wordt. U moet hier goed op toezien.

VERZOEK OM AANHOUDING

Rechtbank Arnhem
Militaire Kamer
Postbus 9030
6800 EM Arnhem

Datum:
Naam verdachte:
Parketnummer:

Betreft: Verzoek om aanhouding

Op teuur is mijn cliënt(naam, rang, rnr)..... gedagvaard om te verschijnen voor de militaire kantonrechter / militaire politierechter / militaire meervoudige kamer van de arrondissementsrechtbank / militaire meervoudige kamer van het gerechtshof te Arnhem.

In verband met(valide reden : b.v. afwezigheid wegens oefening in, verblijf in het buitenland, ziekte van cliënt of -indien op zeer korte termijn gedagvaard-voorbereiding)....., verzoek ik u de behandeling van de zaak aan te houden.

De officier-raadsman,

.....(handtekening).....
.....(naam).....

.....(rang).....
.....(adres).....
.....(woonplaats).....

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Bijlage D: Voorbeeld verzetsbrief

Een verzetsbrief kunt u schrijven wanneer u het niet eens bent met een opgelegde strafbeschikking. Indien u een strafbeschikking niet accepteert zal de zaak voor de rechtbank worden gebracht. Zie hiervoor ook paragraaf 5.1 hierboven.

VERZETSCHRIFT

Officier van Justitie in het arrondissement
(adres wat op de strafbeschikking staat)

Datum:
Naam verdachte:
CJIB/Parketnummer:

Betreft: Verzetschrift tegen strafbeschikking

Aan mij is een strafbeschikking (datum:.....) uitgereikt waarbij mij wordt verweten(omschrijving feit)..... De strafbeschikking heeft CJIB/parketnummer: Een afschrift van de strafbeschikking is bijgevoegd.

Ik kan mij niet vinden in de aan mij opgelegde strafbeschikking om de navolgende redenen:(verklaring, redenen waarom u het niet eens bent met de opgelegde strafbeschikking)³⁶

Ik verzoek de Officier van Justitie mij een afschrift te verstrekken van het proces-verbaal en alle overige relevante processtukken.

Verder verzoek ik om een nadere termijn, na ontvangst van het proces-verbaal, voor het aanvullen van de gronden.

Ik verzoek u het verzet gegrond te verklaren en de strafbeschikking te vernietigen.

Hoogachtend

.....(handtekening).....
.....(naam).....

.....(rang).....
.....(adres).....
.....(woonplaats).....

Bijlage: kopie strafbeschikking

³⁶ Vermeld hier de redenen waarom u het niet eens bent met de opgelegde strafbeschikking. U hoeft de redenen niet heel uitgebreid te verwoorden. U hebt later ter zitting nog de gelegenheid om de verweren aan te vullen.

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Bijlage E: Verklarende woordenlijst³⁷

~ : herhaling van het trefwoord

Advocaat	Raadsman in juridische aangelegenheden zowel in als buiten rechte, die als zodanig dient te zijn ingeschreven bij de rechtbank van het arrondissement waarin zijn kantoor is gevestigd.
Appel	Opkomen tegen een daarvoor vatbare uitspraak bij een hogere instantie.
Arrondissement	Eenheid der gewone rechterlijke organisatie, ressort van de rechtbank, samengesteld uit sectoren kanton bij de rechtbank en harerzijds groepsgewijs verenigd tot de ressorten der gerechtshoven; het aantal arrondissementen bedraagt 19; de kleinere provincies vormen elk een ~, de grotere meer dan één.
Betekening	Geschiedt als regel door toezending per post van een gewone of aangetekende brief op het adres van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens.
Cassatie	Verbreking, vernietiging door de Hoge Raad van uitspraken van lagere rechters in het belang van de eenheid van het recht wegens schennis van het recht, verzuim van vormen op straffe van nietigheid voorgeschreven en dergelijke; 'in ~ gaan' wil zeggen 'beroep in ~ instellen'.
Dagvaarding	Een strafgeding neemt een aanvang door de betekening van een ~ die vanwege de OvJ aan de verdachte wordt betekend. Een ~ bevat de tenlastelegging, te weten: een opgave van het feit dat ten laste wordt gelegd, met vermelding omstreeks welke tijd en waar ter plaatse het begaan zou zijn, de wettelijke voorschriften waarbij het feit is strafbaar gesteld en de omstandigheden waaronder het feit zou zijn begaan; ~ van getuigen en deskundigen ter terechtzitting geschiedt eveneens door het OM, of ook vanwege de verdachte.
Delict	Strafbaar feit, misdrijf, de dader is een delinquent.
Delinquent	Degene die een strafbare handeling verricht.
Detentie	Strafrechtelijke en politionele vrijheidsbeneming, onderscheiden in: <i>a</i> preventieve ~, in verzekeringstelling en voorlopige hechtenis; <i>b</i> ~ als straf, gevangenisstraf.
Gerechtshof	Hof, beroepsinstantie voor rechtbanken met als rechtsgebied een 'ressort': 's-Hertogenbosch, Arnhem, Den Haag, Amsterdam en Leeuwarden.
Getuige	Degene die voor de rechter-commissaris of op de strafzitting een verklaring aflegt; een ~ wordt gedagvaard door de OvJ, de verdachte of de rechter; een ~ legt onder ede een met redenen van wetenschap omklede verklaring af.
Hoger beroep	Vragen van een voorziening bij een hoger gerecht: 'een ieder die wegens een strafbaar feit is veroordeeld heeft het recht de schuldigverklaring en veroordeling opnieuw te doen beoordelen door een hoger rechtscollege overeenkomstig de wet'.
Nietigheid	Ongeldig verklaren van een rechtshandeling.
Niet-ontvankelijk	Het OM is zijn vordering ~ als het ten aanzien van het verweten feit geen recht tot strafvervolgning (meer) heeft.
Officier van Justitie OvJ	Functionaris van het OM bij rechtbank en kantongerecht, belast met opsporing en vervolging van strafbare feiten; een ~ staat onder leiding van het hoofd van het arrondissementsparket (HOvJ); rangen: arrondissementsofficier, arrondissementsofficier eerste klasse, substituut-OvJ.
Opsporings- ambtenaar	Degene die belast is met opsporing van strafbare feiten; onderscheiden in: ~ met algemene opsporingsbevoegdheid, en buitengewoon ~ wiens taak door bijzondere wetten of verordeningen is aangewezen.
Parket	De bureaus van het OM bij de gerechten.
Pleidooi	Pleitrede door een advocaat gehouden voor een rechtsprekende instantie.
Proces-verbaal (ambtsedig verslag)	1 ~ van ambtenaar: authentiek relaas door de daartoe bevoegde ambtenaar, (verslag) van huiszoeken, van het binnentreden van

³⁷ Algra, mr. N.E. en Gokkel, mr. H.R.W. (2001), *Fockema Andreae's Verwijzend & verklarend Juridisch woordenboek*, Martinus Nijhoff, Groningen.

Wegwijzer voor de Officier-Raadman

Proces-verbaal (bekeuring)	woningen, van inbeslagnemingen; 2 ~ van zitting: ~ van terechtzittingen en andere gerechtelijke verrichtingen, ambtelijk verslag door de griffier gehouden en door één van de rechters ter vaststelling mede ondertekend. Akte van de opsporingsambtenaar, inhoudende een vaststelling van een overtreding (bij misdrijven niet gebruikelijk); het bewijs dat verdachte het hem ten laste gelegde feit heeft gepleegd, kan door de rechter louter op grond van het ~ van één opsporingsambtenaar worden aangenomen; de opsteller van een ~ mag met een code worden aangeduid, zodat hij ook voor de rechter anoniem blijft.
Rechtbank	Gerecht binnen een arrondissement dat in eerste aanleg (...) de strafrechtspraak (...) uitoefent voorzover deze rechtspraak niet aan een ander gerecht werd opgedragen, samengesteld uit een president, vice-president(en) en rechters; elke ~ heeft een griffier (secretaris) en substituut-griffiers; het OM wordt waargenomen door een HOvJ, bijgestaan door één of meerdere OvJ's.
Rechter-commissaris	Rechter van instructie, in elke arrondissementsrechtbank zijn één of meerdere rechters-commissarissen belast met het vooronderzoek in strafzaken.
Recidive	Strafverzwarende omstandigheid: herhaling van strafbare feiten nadat de dader (recidivist) reeds wegens een soortgelijk feit veroordeeld is.
Requisitoir	Conclusie, vordering van het OM in een bepaalde zaak: eis in strafzaken; het ~ wordt gehouden na de ondervraging van verdachte, getuigen en eventuele deskundigen en vóór het pleidooi.
Schikking	Of transactie, het vrijwillig voldoen door de belanghebbende aan de door de vervolgende instantie (het OM) of de bekeurende instantie gestelde voorwaarden, ten gevolg waarvan deze instantie afziet van de vervolging wegens enige overtreding
Seponeren	Niet vervolgen van een strafzaak door het OM, krachtens het opportuniteitsbeginsel (beleidssepot), of omdat de bewijzen niet voldoende zijn voor een strafvervolging (technisch sepot).
Sepot	Het seponeren; ook: het achterwege laten van het opmaken van een PV door een opsporingsambtenaar.
Strafblad	Kaart, houdende gegevens voor het strafregister; ook gebruikt ter aanduiding van een afschrift of uittreksel uit het strafregister.
Strafmaat	De gemotiveerde bepaling van de hoogte van de straf voor elk afzonderlijk geval door de rechter, binnen de grenzen van het speciale maximum en het algemene minimum.
Subsidiair	Aanvullend, zo nodig te vervangen door, vervangend, in de plaats tredend: ~ recht, ~ beding, in tegenstelling tot: principaal; subsidiaire tenlastelegging tegenover de cumulatieve of primaire.
Tenlastelegging	1 beschuldiging van een bepaald strafbaar feit; 2 in de dagvaarding in strafzaken: een opgave van het feit dat ten laste wordt gelegd, met aanduiding van tijd, plaats en omstandigheden, zodanig dat de verdachte in staat wordt gesteld zich daartegen te verdedigen, met voldoende individualisering; na de primaire ~ volgt doorgaans nog een subsidiaire, voorafgegaan door 'althans'; het zwaarste feit wordt primair ten laste gelegd; de subsidiaire tenlasteleggingen dienen om in elk geval tot een veroordeling te kunnen komen voor het geval de primaire ~ niet bewezen zou kunnen worden.
Terechtzitting	In beginsel openbare zitting van de strafrechter; sluitstuk van de strafprocedure, waarin een rechterlijke controle plaatsvindt of in de eigenlijke, daaraan voorafgaande, afwikkeling van de vervolging, de wettelijke voorschriften in acht werden genomen (middeljkheidsbeginsel); is dat het geval dan verklaart de strafrechter de OvJ ontvankelijk in zijn eis en op grond van het door hem aangevoerde bewijsmateriaal spreekt de rechter een vonnis uit, waarbij de verdachte wordt ontslagen van rechtsvervolging, veroordeeld of vrijgesproken; de rechter kan, als hij dat noodzakelijk acht, de verdachte bevelen aanwezig te zijn en zijn medebrenging gelasten; de OvJ kan voor de zitting getuigen en deskundigen oproepen en op verzoek van de verdachte ook getuigen en deskundigen à decharge dagvaarden, tenzij hij het aannemelijk vindt dat de verdachte door het wegblijven van de ontlastende getuigen niet in zijn verdediging zal worden geschaad.
Transactie	Het schikken door het OM, afdoen van strafzaken door het OM buiten

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

	<p>proces van misdrijven waarop zes jaar gevangenisstraf of minder is gesteld en van overtredingen; de opgelegde boete mag de op het feit staande maximumboete niet te boven gaan.</p>
Verdachte	<p>Voor de aanvang van de strafvervolgung: degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit; 'schuld' wil hier zeggen: een strafbaar feit hebben gepleegd; een redelijk vermoeden wordt in de praktijk doorgaans snel aangenomen; zodra de vervolging is aangevangen is de ~ degene tegen wie de vervolging is gericht; een ~ moet voor onschuldig worden gehouden, totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan, zodat de benaming ~ minder gelukkig gekozen is.</p>
Vervolgung	<p>Het stadium waarin een verdachte in rechte betrokken wordt door inverzekeringstelling, instellen van een gerechtelijk vooronderzoek of dagvaarding.</p>
Vonnis	<p>Uitspraak door de rechter gegeven ter voorlopige of definitieve beëindiging van een voor hem gebracht geding, gegeven in de vereiste vorm; een ~ moet de gronden inhouden waarop het rust, een strafvonnis moet bovendien nog aanwijzen de wettelijke voorschriften waarop de veroordeling rust.</p>
Voorwaardelijke veroordeling	<p>Benaming voor een veroordeling waarbij wordt bepaald dat de opgelegde straf gedurende een proefperiode geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd; dat gebeurt pas nadat de rechter alsnog de tenuitvoerlegging beveelt omdat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd opnieuw aan een strafbaar feit heeft schuldig gemaakt of gedurende die proeftijd een bij het bevel gestelde bijzondere voorwaarde niet heeft nageleefd.</p>
Vrijspraak	<p>~ van een verdachte in gewone strafzaken: het niet bewezen verklaren van het ten laste gelegde feit; te onderscheiden van ontslag van rechtsvervolgung, waarbij de dader of het ten laste gelegde feit niet strafbaar zijn; onzuivere ~: de rechter heeft tot zijn vrijspraak alleen kunnen komen door de wet en dientengevolge ook de tenlastelegging onjuist uit te leggen; slechts een niet-zuivere ~ (bedekt ontslag van rechtsvervolgung) is vatbaar voor cassatie.</p>
Zitting	<p>Terechtzitting ter mondelinge, in beginsel openbare, behandeling van zaken.</p>

Wegwijzer voor de Officier-Raadsman

Bijlage F: Aanbevolen literatuur

Naslagwerken:

- Militair Strafrecht (MP 11-50)
- Militair Tuchtrecht (MP 11-55/1)
- Prof. Jhr. mr. Th. van den Bosch, *Militair Straf- en Tuchtrecht*, Gouda Quint
- Prof. Mr. C.P.M. Cleiren, Prof. Mr. J.H. Crijns, Dr. Mr. M.J.J. Verpalen, *Tekst en Commentaar: Strafprocedure*, Kluwer
- Prof. mr. G.L. Coolen, *Militair Tuchtrecht nr. 28*, Kluwer
- Prof. mr. G.L. Coolen, *Militair Straf- en Strafprocesrecht nr. 8*, Kluwer
- Mr. E. Koopmans, *Het beslissingsmodel van 348/350 Sv*, Kluwer
- *Besluit orde van dienst gerechten*, Staatsblad 2004, 385

Relevante websites:

www.rechtspraak.nl (Jurisprudentie)
www.wetboek-online.nl (Nederlandse wetgeving)
www.rvr.org (Raad voor Rechtsbijstand)

Documenten LOVS:

www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/sector-strafrecht/Pages/default.aspx

Bijlage 1. Opleidingen

Krachtens artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak kunnen naast advocaten ook actief dienende officieren van de Nederlandse krijgsmacht worden toegelaten om militairen gedurende hun strafvervolging bij te staan. Officieren die zich ter beschikking hebben gesteld om in voorkomende gevallen militairen bij te staan, zijn per krijgsmachtdeel opgenomen op een lijst. Een voorwaarde om op deze lijst te staan is dat binnen de eerste drie jaar van ter beschikkingstelling als Officier Raadsman de cursus op gevorderdenniveau (zie hieronder) is gevolgd. Om aan de gevorderdencursus deel te kunnen nemen moet eerst de beginnerscursus worden gevolgd. Daarna moet de gevorderdencursus eens per drie jaar worden gevolgd, zodat wordt geborgd dat Officieren die op de lijst zijn opgenomen, "current" blijven als Officier Raadsman. De tijdige deelname aan de cursussen zal worden bijgehouden. Officieren die niet meer kunnen voldoen aan deze "currency" vereisten zullen van de lijst worden geschrapt. Dit betekent overigens niet dat deze officieren niet meer kunnen optreden als Officier Raadsman: artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak stelt het volgen van deze cursussen immers niet.

Deze voorwaarden gaan niet met onmiddellijke ingang in omdat niet iedereen binnen deze termijn in staat is deel te nemen. De oorzaak daarvan kan zijn dat de reguliere werkzaamheden het niet toelaten deel te nemen. Anderzijds is de opleidingscapaciteit beperkt tot 20 personen per cursus waardoor niet iedereen per heden aan de gestelde voorwaarden kan voldoen.

Er zijn twee cursussen. Een beginnerscursus en een cursus voor gevorderden die eveneens geldt als update cursus.

a. De Beginnerscursus.

Deze duurt een volledige dag. De morgen bestaat uit presentaties. De Verbindingsofficier Krijgsmacht tezamen met een afgevaardigde van het Expertisecentrum Militair Strafrecht zullen uitleggen wat hun positie is, wat hun werkzaamheden/taken zijn en waar de eventuele raakvlakken met de Officier Raadsman liggen. In de tweede presentatie wordt de Wegwijzer Officier Raadsman behandeld. Deze zult u bij de bevestiging van deelname als bijlage (voorstudie) aantreffen. Ook wordt in deze presentatie door een ervaren Officier Raadsman uitgelegd wat de *do's & dont's* van de Officier Raadsman zijn: een meer praktische (in)kijk. Ter afsluiting van de morgen zal een Officier van Justitie ingaan op strafvordering, zoals dit van begin tot eind van een zitting(sdag) is ingericht. Na de lunch zullen zittingen van de militaire politierechter worden bijgewoond waarbij gelegenheid bestaat tot het stellen van vragen aan de Officier van Justitie en de Politierechter.

b. De Gevorderden / Update cursus.

Deze duurt eveneens een volledige dag. Hierin zal in de morgen stilgestaan worden bij de belangrijkste punten van de presentaties die in de beginnerscursus (de ochtend) de revue gepasseerd zijn. Daarna worden casusposities behandeld in de zogeheten "mock trials", ofwel: "learning by doing". De casusposities zullen tevoren aan de deelnemers worden toegezonden. Gedurende deze "mock trials" zult u een proces imiteren. U staat hierin een gefingeerde verdachte bij, tegen wie door een aanwezige Officier van Justitie vervolging is ingesteld en welke verdachte uiteindelijk door een aanwezige (Politie)rechter -al dan niet- veroordeeld zal worden. U bereidt hiervoor alle (5) toegezonden casussen voor. Deze casussen bestaan uit de relevante geanonimiseerde processtukken van rechtszaken die zich daadwerkelijk hebben voorgedaan. Gedurende maar vooral na elke "zitting" zal een evaluatie van het proces plaatsvinden waardoor het leerproces meer gestalte krijgt.

Bijlage 2

Programma Beginnerscursus Officier Raadsman

maandag 11 mei 2015

Locatie: Openbaar Ministerie te Arnhem

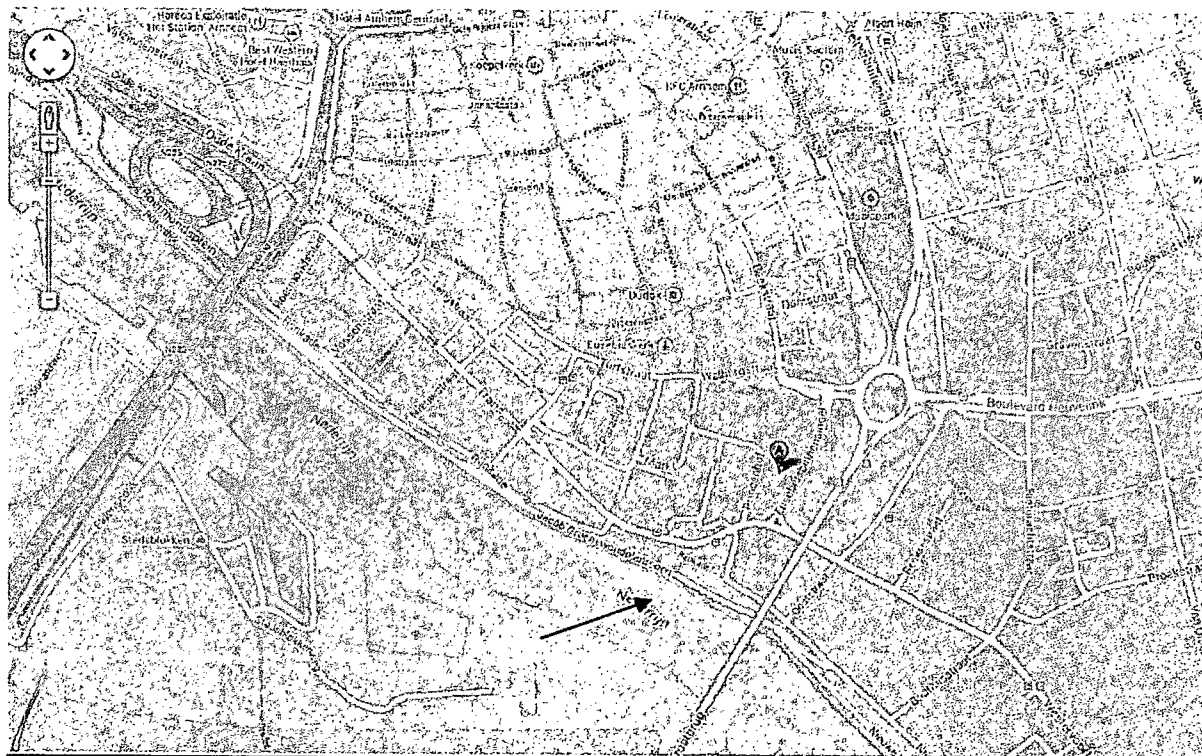
08.30 uur – 09.00 uur:	Ontvangst
08.50 uur – 09.00 uur:	Woord van Welkom door HMJDK Commodore mr P.T. Heblj
09.00 uur – 10.00 uur:	Duopresentatie: a) Verbindingsofficier Krijgsmacht (BVK); en [REDACTED] b) Expertisecentrum Militair Strafrecht OM, (EMSOM) [REDACTED]
10.00 uur – 10.10 uur:	Pauze
10.10 uur – 11.10 uur:	Duopresentatie: a) Wegwijzer Officier Raadsman; en [REDACTED] b) Do's en Don'ts Officier Raadsman [REDACTED]
	<i>Voorstudie: Wegwijzer Officier Raadsman, Beleidsregel veiligheidsonderzoeken Defensie, brochure Veiligheidsonderzoeken bij Defensie en Defensiebedrijven.</i>
11.10 uur – 11.20 uur:	Pauze
11.20 uur – 12.20 uur:	Uitleg militair straf(proces)recht [REDACTED] Officier van Justitie
12.25 uur – 13.15 uur:	Lunch + verplaatsen naar zittingszaal
13.15 uur – 17.00 uur:	Bijwonen zitting Militaire Politierechter/MMK
17.00 uur – 17.30:	(overige) Vragen en Afsluiting

Adresgegevens Arrondissementsparket Oost-Nederland

Eusebiusbinnensingel 28

6811 BX Arnhem

tel. (088) 699 19 00

Parkeren: bij het Arrondissementsparket Oost-Nederland is geen plek om te parkeren. Rondom het gebouw kan tegen betaling geparkeerd worden. Tevens is er de mogelijkheid om te parkeren in de parkeergarage in de Broerenstraat. Dit is +/- 300 meter lopen van het Arrondissementsparket Oost-Nederland. Parkeren kan voornamelijk ook gratis aan de kade bij het Jacob Groenewoudplantsoen.

Bijlage 3

Programma Gevorderden / Update cursus Officier Raadsman maandag 1 juni 2015

Locatie: Rechtbank te Gelderland te Arnhem

Programma:

08.30 uur – 09.00 uur:

Ontvangst

09.00 uur – 09.30 uur:

Duopresentatie:

a) Wegwijzer Officier Raadsman; en

b) Do's en Don'ts Officier Raadsman

*Voorstudie: Wegwijzer Officier Raadsman, Beleidsregel
veiligheidsonderzoeken Defensie, brochure Veiligheidsonderzoeken
bij Defensie en Defensiebedrijven.*

09.30 uur – 10.00 uur:

Duopresentatie:

a) Verbindingsofficier Krijgsmacht (BVK); en

Haverman

b) Expertisecentrum Militair Strafrecht OM, (EMSOM)

10.00 uur – 10.10 uur:

Pauze

10.10 uur – 10.45 uur:

Inleiding op casuïstiek

Rechter

Officier van Justitie

Voorstudie: casus

10.45 uur – 10.55:

Verplaatsen naar zittingszaal

10.55 uur – 12.00 uur:

Behandeling casus

Rechter

Officier van Justitie

"Verdachte"

12.00 uur – 13.00 uur:

Lunch

13.00 uur – 16.00 uur:

Voortzetten casus

16.00 uur – 16.15 uur:

Afronding

Rechter

Officier van Justitie

"Verdachte"

16.15 uur – 16.30 uur:

Woord van Afsluiting door HMJDK

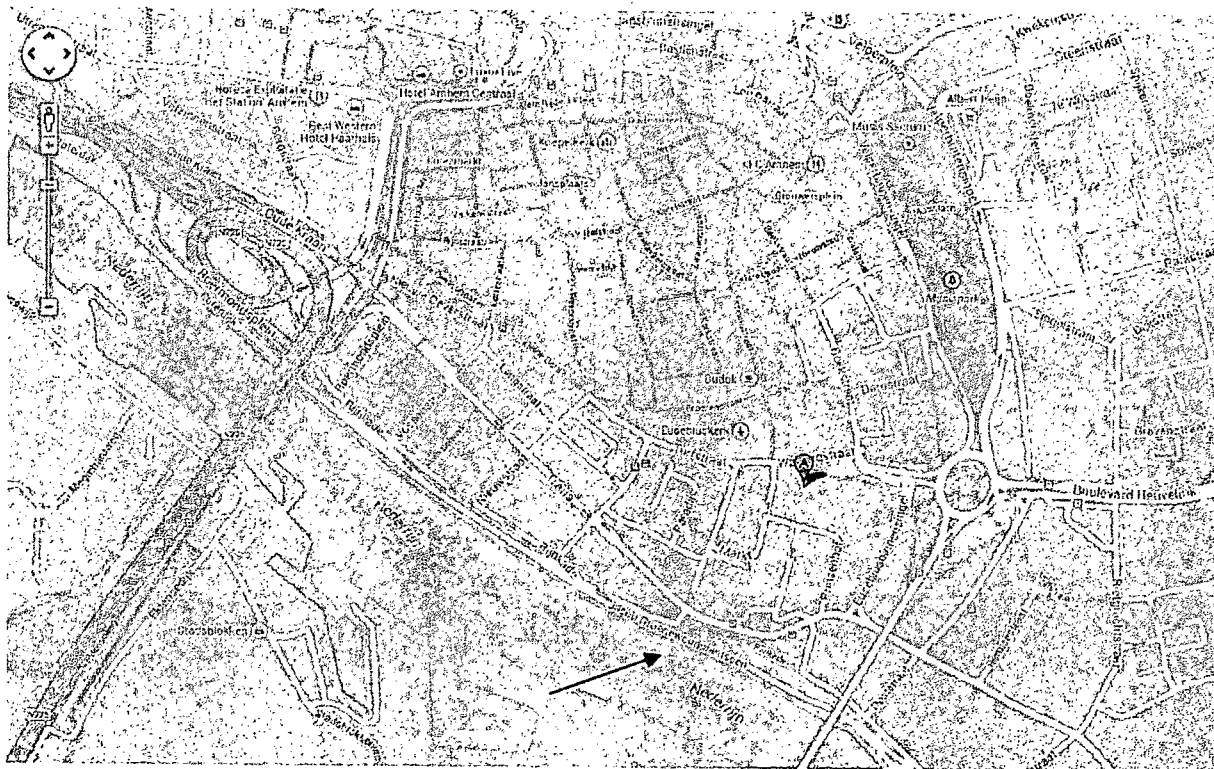
Commodore mr. P.T. Heblj

Adresgegevens Paleis van Justitie te Arnhem

Walburgstraat 2-4,

6811 CD Arnhem

tel. (088) 361 81 81

Parkeren: bij het Paleis van Justitie is geen plek om te parkeren. Rondom het gebouw kan tegen betaling geparkeerd worden. Tevens is er de mogelijkheid om te parkeren in de parkeergarage in de Broerenstraat. Dit is +/- 200 meter lopen van het Paleis van Justitie. Parkeren kan vooralsnog ook gratis aan de kade bij het Jacob Groenewoudplantsoen.

Vragenlijst voor de Officier Raadsman	
Achternaam:	
Voornaam:	
Rang:	
Wapen/Dienstvak:	
Peoplesoftnummer:	
Telefoonnummer:	
Emailadres:	
Krijgsmachtdeel:	
Eenheid:	
1. Sinds wanneer bent u Officier Raadsman en hoe vaak heeft u in totaal militairen bijgestaan?	
2. Hebt u in uw dagelijkse werkzaamheden voldoende gelegenheid om militairen bij te staan?	
3. Hebt u een opleiding genoten voor Officier Raadsman?	
4. Zo ja, was dit de beginners en/of advanced cursus zoals deze periodiek is aangeboden bij het Openbaar Ministerie te Arnhem?	
5. Zo ja, biedt de opleiding voldoende houvast om uw functie van Officier Raadsman uit te kunnen oefenen?	
6. Bestaan er in uw optiek punten in die opleiding die verbeterd kunnen worden? Zo ja, welke?	

7. Wordt u gedurende uw bijstand geconfronteerd met aspecten waar u als Officier Raadsman niet mee overweg kunt? Moet hieraan gedurende de cursus (meer) aandacht worden geschonken?
8. Heeft u behoefte aan een opfriscursus en zo ja, waarom?
9. Bent u van mening dat er voldoende Officieren Raadsman beschikbaar zijn of ervaart u een tekort? Zo ja, hoe groot is dat tekort in uw optiek?
10. Heeft u andere opmerkingen?

U wordt vriendelijk verzocht deze vragenlijst voor 13 januari 2015 te mailen naar:

[REDACTED]

Hierbij reeds bij voorbaat dank voor uw medewerking.

In geval u vragen en/of opmerkingen heeft ben ik bereikbaar op [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Onderwerp: Officier-raadsman

Beste collega,

Op dit moment staat u op onze lijst van Officier-Raadsman. Omdat het al enige tijd geleden is dat deze lijst geüpdatet is, leek het ons tijd voor een goede controle. Daarnaast zal komend jaar weer een cursus voor officier-raadsman plaats gaan vinden.

In het kader daarvan zou ik graag van u willen weten:

- Bent u nog steeds beschikbaar als officier-raadsman?
- Hoe vaak bent u al ingezet als officier-raadsman, en wanneer voor het laatst?
- Hebt u de cursus voor officier-raadsman gevolgd? Zo ja wanneer hebt u (voor het laatst) de cursus gedaan? Was dit de 'beginners' of 'gevorderden' cursus?
- Biedt de door u gevolgde opleiding voldoende houvast om uw functie van Officier-raadsman uit te kunnen oefenen?
- Bestaan er in uw optiek punten in de opleiding die verbeterd kunnen worden? Zo ja, welke?
- Bent u gedurende uw bijstand geconfronteerd met aspecten waar u als Officier-raadsman niet mee overweg kunt of kon? Moet hieraan gedurende de cursus (meer) aandacht worden geschonken?
- Heeft u behoefte aan een opfriscursus, en zo ja, waarom?
- Bent u van mening dat er voldoende Officier-raadsman beschikbaar zijn of ervaart u een tekort?
- Heeft u nog andere opmerkingen?

In de bijlage vindt u bovendien de lijst met officier-raadsman zoals deze op dit moment op intranet staat. Zou u zo vriendelijk willen zijn uw gegevens in deze lijst te controleren, en eventuele wijzigingen aan mij door te geven?

Alvast heel hartelijk dank voor uw medewerking, en hele fijne feestdagen gewenst.

Met vriendelijke groeten,

Stafgroep Juridische Zaken | Sectie Operationeel Recht
Commando Luchtstrijdkrachten
Ministerie van Defensie
Luchtmachttoeren |
Luchtmachtplein 1 | 4822 ZB | Breda |
Postbus 8762 | 4820 BB | Breda | MPC 92A

Vragenlijst voor de Officier Raadsman	
Achternaam:	
Voornaam:	
Rang:	
Wapen/Dienstvak:	
Peoplesoftnummer:	
Telefoonnummer:	
Emailadres:	
Krijgsmachtdeel:	
Eenheid:	

<p>1. Aantal Respondenten: CLAS: 31 uit 58 CLSK: Eigen vragenlijst CZSK: - KMAR: Heeft geen raadsmanen, wel gevraagd.</p> <p>Sinds wanneer bent u Officier Raadsman en hoe vaak heeft u in totaal militairen bijgestaan? <u>Niet visueel gemaakt hoe lang de OR reeds OR zijn. Daarom is hieruit niet op te maken hoeveel zaken per jaar het gemiddelde is.</u></p> <p>0x : x 1x : vi 2x : iiii 3-5x : ii 5-10x : vi 10-15x : 15-20x : meer : i (20); i (25) onbekend maar meer dan 1 : i</p>
<p>2. Hebt u in uw dagelijkse werkzaamheden voldoende gelegenheid om militairen bij te staan?</p> <p>Ja : xx Nee : vi In het midden: iii nvt : i</p>
<p>3. Hebt u een opleiding genoten voor Officier Raadsman?</p> <p>Ja : xviii Nee : xii</p>
<p>4. Zo ja, was dit de beginners en/of advanced cursus zoals deze periodiek is aangeboden bij het Openbaar Ministerie te Arnhem? (alleen degenen die geantwoord hebben)</p> <p>Beg: xiiii Gev:i Beide:v</p>

Anders: minor mil recht UVA: i, OU NLD Recht: i

5. Zo ja, biedt de opleiding voldoende houvast om uw functie van Officier Raadsman uit te kunnen oefenen? (*alleen degenen die geantwoord hebben*)

Ja : xiii

"Mwoa" : i

Nee : v

Opmerkingen: i in combinatie met wegwijzer, i event langer, i verdieping gewenst, i: herhalen, iiii te weinig casus/rol van OR (had alleen beginners gedaan, ii beginnerscursus te weinig. i. nvt had NLD recht gedaan

6. Bestaan er in uw optiek punten in die opleiding die verbeterd kunnen worden? Zo ja, welke? (*alleen degenen die geantwoord hebben*)

- Nee: iiii

- Meer structureel ingebedde (herhalings)cursus: v

- De aangeboden dagen zijn geen opleiding, meer een beetje lezingen bijwonen: i

- Betere casus (dus niet snelheidsovertreding), beter voor rol OR: i

- Degene die de cursus doet, moet ook als OR optreden: i

- Weet niet: viii

7. Wordt u gedurende uw bijstand geconfronteerd met aspecten waar u als Officier Raadsman niet mee overweg kunt? Moet hieraan gedurende de cursus (meer) aandacht worden geschonken? (*alleen degenen die geantwoord hebben*)

Ja:iii

Nee: v

Nee, en zo ja, zoek advies bij LEGAD: ii

Opmerkingen:

- Juridisch technische kennis tekort (maar dat is eigenlijk ook de rol van de OR niet): iiii

- Rol OR duidelijker maken: ii

- niet duidelijk wat de rol van de OR is voor een niet militaire v. militaire rechter: i

- meer praktische verdieping: i

8. Heeft u behoefte aan een opfriscursus en zo ja, waarom? (*alleen degenen die geantwoord hebben*)

Ja, behoefte aan extra ervaring/verdieping (jaarlijks): xv

Nee: viii

9. Bent u van mening dat er voldoende Officieren Raadsman beschikbaar zijn of ervaart u een tekort? Zo ja, hoe groot is dat tekort in uw optiek? (*alleen degenen die geantwoord hebben*)

Geen tekort: xiiii

Weet niet: i

Tekort: i (regio Noord)

10. Heeft u andere opmerkingen? (*alleen degenen die geantwoord hebben*)

- Meer training gewenst, het komt weinig voor en het blijft werk buiten de comfort zone: v

- Te weinig werk, daarom 'uitgeschreven': i
- De 'OR' is te weinig bekend binnen de eenheden: v
- kan een reserve of ook OR zijn voor actieve dienst?: i
- Meer up to date gehouden worden over uitspraken, ontwikkelingen militair recht: i

U wordt vriendelijk verzocht deze vragenlijst voor 13 januari 2015 te mailen naar:

[REDACTED]

Hierbij reeds bij voorbaat dank voor uw medewerking.

In geval u vragen en/of opmerkingen heeft ben ik bereikbaar op [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

bijlage 4

akkoord
22
3

CKMar

Ministerie van Defensie

Staf Commandant
Koninklijke Marechaussee
Cluster Juridische Zaken
Juridische Zaken

Van Alkemadeaan 85
MPC 58 B
Postbus 90615

2509 LP Den Haag
www.marechaussee.nl

Contactpersoon

memo

officieren raadsman

Inleiding

Op grond van artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak kunnen de rechtbank en het gerechtshof in militaire strafzaken naast in Nederland ingeschreven advocaten eveneens officieren als raadsman worden toegelaten om militairen gedurende hun strafvervolgning te laten bijstaan. Net als de andere krijgsmachtdelen zal de KMar hierin faciliteren door een bestand aan te leggen van officieren raadsman. Door het aanleggen van een bestand is het voor collega's die willen worden bijgestaan in een strafrechtelijke procedure gemakkelijker om een officier als raadsman te benaderen. Officieren die als raadsman willen optreden kunnen worden begeleid door de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht (MJDK) door het volgen van een (opfris)cursus.

Datum

18 februari 2015

Onze referentie

Bij beantwoording datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Gevraagde beslissing

Ik verzoek u akkoord te gaan met het aanleggen van een bestand van officieren raadsman ten behoeve van militaire strafzaken onder de voorwaarden zoals beschreven in dit memo.

De officier raadsman

De officier raadsman heeft een toegevoegde waarde in militaire strafzaken omdat hij aan het gerecht de specifieke militaire aspecten kan toelichten waaronder de verdachte collega een misdrijf zou hebben gepleegd. De officier raadsman is echter geen strafrechtelijk gespecialiseerd jurist. In eenvoudige militaire strafzaken kan de officier raadsman behulpzaam zijn bij het optreden als verdediger. Echter, indien een militair wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit met een grote juridische complexiteit, dient hij de militair te adviseren een advocaat in de arm te nemen. Hij kan dan eventueel in overleg met die advocaat naast hem optreden als officier-raadsman en zich beperken tot de specifieke militaire aspecten van die zaak. Een officier raadsman wordt overigens alleen toegevoegd indien de verdachte daarom uitdrukkelijk verzoekt. In Nederland worden officieren alleen toegevoegd indien zij zich daartoe bereid hebben verklaard. De toevoeging van de officier raadsman vindt plaats door de voorzitter van de militaire kamer van de rechtbank of het gerechtshof waarvoor de zaak dient. Voordat de officier raadsman de taken en verantwoordelijkheden van raadsman op zich neemt, dient hij zich af te vragen of er geen sprake is van belangenverstrengeling tussen hem en zijn cliënt en tussen hem en de organisatie. Voor deze afweging dient u wellicht het oordeel van uw commandant in te winnen. Ook is het van belang om een goede inschatting te maken of de officier-raadsman de belangen van zijn

cliënt wel volledig kan behartigen, of dat het wellicht beter is om de cliënt te adviseren een advocaat in te schakelen.

Binnen de defensie-organisatie heeft het fenomeen "officier raadsman" weinig bekendheid ondanks het feit dat de wet de mogelijkheid biedt en de begeleiding door een officier raadsman door de militaire kamer van de rechtbank en het gerechtshof wordt gewaardeerd. In MJDK-verband wordt daarom nagedacht om een grotere bekendheid te genereren voor de officier raadsman. Zo wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid bekeken voor een link op intranet en wordt gedacht aan het publiceren van een artikel in de Defensiekrant.

Om de officier raadsman te faciliteren is een wegwijzer officieren raadsman opgesteld, waarin de taken en de verantwoordelijkheden van de officier raadsman staan beschreven. Deze wordt op dit moment herzien. Onder leiding van het Hoofd Militair Juridische Dienst Krijgsmacht wordt daarnaast voorzien in een opleidingsprogramma voor officieren raadsman (beginners- en opfriscursus). Ook wordt gezien of de cursus kan worden opgenomen in Peoplesoft.

De officier raadsman binnen de KMar

In principe kan iedere officier van de KMar optreden als officier raadsman. Echter, het wordt niet wenselijk geacht dat een officier van de KMar die (actief) een functie vervult als opsporingsambtenaar wordt toegevoegd als raadsman in een militaire strafzaak vanwege mogelijke conflicterende belangen. Daarnaast wordt aanbevolen dat de officieren van de KMar die als raadsman willen optreden, de hierboven genoemde opleiding volgen.

Voorgesteld wordt om via P&O een uitvraag te laten doen binnen het bestand van officieren die niet actief zijn als opsporingsambtenaar. De geïnteresseerde officieren kunnen zich vervolgens opgeven voor het volgen van de cursus "officier raadsman". De eerstvolgende cursus start op 11 mei. Zij worden daarna opgenomen in een bestand "officieren raadsman KMar" dat wordt beheerd door het cluster Juridische Zaken.

Hoofd Cluster Juridische Zaken

Ministerie van Defensie

Staf Commandant
Koninklijke Marechaussee
Cluster Juridische Zaken
Juridische Zaken

Datum
18 februari 2015

Onze referentie

Koninklijke Marechaussee

P&O bulletin

Informatie op personeelsgebied

NUMMER 02

DPO/2015/ d.d. 30 maart 2015

UITVRAAG OFFICIER RAADSMAN KONINKLIJKE MARECHAUSSEE

Algemeen:

Op grond van artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak kunnen de rechtbank en het gerechtshof in militaire strafzaken naast in Nederland ingeschreven advocaten eveneens officieren als raadsman worden toegelaten om militairen gedurende hun strafvervolgung te laten bijstaan. Net als de andere krijgsmachtdelen zal de KMar hierin faciliteren door een bestand aan te leggen van officieren raadsman. Door het aanleggen van een bestand is het voor collega's die willen worden bijgestaan in een strafrechtelijke procedure gemakkelijker om een officier als raadsman te benaderen. Officieren die als raadsman willen optreden kunnen worden begeleid door de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht (MJDK) door het volgen van een (opfris)cursus.

De officier raadsman heeft een toegevoegde waarde in militaire strafzaken omdat hij aan het gerecht de specifieke militaire aspecten kan toelichten waaronder de verdachte collega een misdrijf zou hebben gepleegd. De officier raadsman is echter geen strafrechtelijk gespecialiseerd jurist. In eenvoudige militaire strafzaken kan de officier raadsman behulpzaam zijn bij het optreden als verdediger.

De Koninklijke Marechaussee zoekt voor het nieuw aan te leggen bestand collega's met een officiersrang die zich beschikbaar willen stellen om in voorkomende gevallen collega's bij te kunnen staan.

Alvorens toegelaten te kunnen worden, volg je een cursus van een dag en geeft inzicht in de taken van de officier raadsman. De cursus wordt verzorgd door de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht.

Voel je je aangesproken om een bijdrage te leveren aan het bijstaan van collega's in strafprocedures, dan nodigen wij je uitdrukkelijk uit te reageren!

Doelgroep:

De functie van officier raadsman Koninklijke Marechaussee is in principe bedoeld voor:

Alle officieren van de Koninklijke Marechaussee welke **niet actief** zijn als algemeen opsporingsambtenaar.

Toelatingsvoorwaarden:

De toelatingsvoorwaarden voor het vervullen van de functie "officier raadsman KMar" luiden:

a: Iedere officier van de KMar die niet actief is als algemeen opsporingsambtenaar.

b: De officier van de KMar moet bereid zijn zich te laten begeleiden door de Militair Juridische Dienst Krijgsmacht (MJDK) door het volgen van een (opfris)cursus.

Aanmeldingsprocedure:

Om in aanmerking te komen voor de functie van officier raadsman van de KMar dient u zich voor 17 april 2015 op te geven bij het Cluster Juridische Zaken (p.coomans@mindef.nl) voor het volgen van de cursus "officier raadsman". De eerst volgende cursus start op 11 mei 2015. Er zijn voor de KMar een beperkt aantal plaatsen beschikbaar dus aanmelding voor de cursus gaat op volgorde van datum opgave.

Vervolgens wordt u opgenomen in het bestand "officieren raadsman KMar", welke wordt beheerd door het cluster Juridische Zaken

VRAGEN:

Voor vragen kunt u contact opnemen met [REDACTED], Hoofd Cluster Juridische Zaken
Staf CKMar [REDACTED]

Om deze mededeling leesbaar te houden, kan het niet altijd volledig zijn.
Daarom kunnen aan deze mededeling geen rechten worden ontleend.

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Directie Juridische Zaken
 Militair Juridische Dienst
 Krijgsmacht

Kalvermarkt 32
 MPC 58 B
 Postbus 20701
 2500 ES Den Haag
 Nederland
www.defensie.nl

Contactpersoon

Datum 9 april 2015
 Onderwerp Uitnodiging cursussen Officier-raadsman

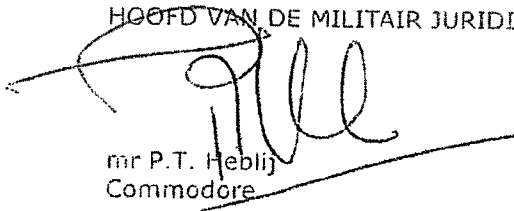
Geachte Officier Raadsman,

In het Nederlandse militair strafrecht neemt de officier een bijzondere positie in. Naast een professionele advocaat worden officieren toegelaten om militaire verdachten ter zitting bij te staan als officier-raadsman. Dit is een belangrijk voorrecht dat waarborging verdient, onder meer door het opleiden van en laten bijhouden van kennis en vaardigheden door de officieren die zich bij voorbaat beschikbaar hebben gesteld om in voorkomende gevallen op te treden als officier raadsman. Dit voorjaar worden daartoe twee cursussen van elk 1 dag verzorgd (zie bijlage A) waarvoor ik u van harte uitnodig.

De beginnerscursus wordt georganiseerd bij het Openbaar Ministerie te Arnhem en vindt plaats op 11 mei 2015. De gevorderden/update cursus wordt georganiseerd bij de Rechtbank Gelderland te Arnhem en vindt plaats op 1 juni 2015. Beide cursussen starten om 09.00 uur; ontvangst zal zijn vanaf 08.30 uur. Indien u de beginnerscursus reeds heeft gevolgd, kunt u zich direct inschrijven voor de gevorderden/update cursus.

Voor beide cursussen geldt een maximum aantal deelnemers van 20 personen, evenredig verdeeld over de krijgsmachtdelen. U wordt verzocht **uiterlijk 22 april 2015** bij de afdeling Juridische Zaken van uw Krijgsmachtdeel kenbaar te maken of, en zo ja aan welke cursus(sen) u wenst deel te nemen. Plaatsing in een cursus geschiedt mede op basis van het tijdstip van ontvangst van uw aanmelding. Bij de bevestiging van deelname worden de voor die cursus noodzakelijke stukken toegestuurd.

HOOFD VAN DE MILITAIR JURIDISCHE DIENST KRIJGSMACHT

 mr P.T. Heblj
 Commodore

Onze referentie

*Bij beantwoording datum,
 onze referentie en onderwerp
 vermelden.*

Bijlagen:

- A. Opleidingen (algemeen)
- B. Programma Beginnerscursus met routebeschrijving
- C. Programma Gevorderden/Update cursus met routebeschrijving

Bestuursstaf

Datum

9 april 2014

Onze referentie

Bijlage 1. Opleidingen

Krachtens artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak kunnen naast advocaten ook actief dienende officieren van de Nederlandse Krijgsmacht worden toegelaten om militairen gedurende hun strafvervolgning bij te staan. Officieren die zich ter beschikking hebben gesteld om in voorkomende gevallen militairen bij te staan, zijn per Krijgsmachtdeel opgenomen op een lijst. Een voorwaarde om op deze lijst te staan is dat binnen de eerste drie jaar van ter beschikkingstelling als Officier Raadsman de cursus op gevorderdenniveau (zie hieronder) is gevolgd. Om aan de gevorderdencursus deel te kunnen nemen moet eerst de beginnerscursus worden gevolgd. Daarna moet de gevorderdencursus eens per drie jaar worden gevolgd, zodat wordt geborgd dat Officieren die op de lijst zijn opgenomen, "current" blijven als Officier Raadsman. De tijdige deelname aan de cursussen zal worden bijgehouden. Officieren die niet meer kunnen voldoen aan deze "currency" vereisten zullen van de lijst worden geschrapt. Dit betekent overigens niet dat deze officieren niet meer kunnen optreden als Officier Raadsman: artikel 23 van de Wet Militaire Strafrechtspraak stelt het volgen van deze cursussen immers niet.

Deze voorwaarden gaan niet met onmiddellijke ingang in omdat niet iedereen binnen deze termijn in staat is deel te nemen. De oorzaak daarvan kan zijn dat de reguliere werkzaamheden het niet toelaten deel te nemen. Anderzijds is de opleidingscapaciteit beperkt tot 20 personen per cursus waardoor niet iedereen per heden aan de gestelde voorwaarden kan voldoen.

Er zijn twee cursussen. Een beginnerscursus en een cursus voor gevorderden die eveneens geldt als update cursus.

- a. De Beginnerscursus.
Deze duurt een volledige dag. De morgen bestaat uit presentaties. De Verbindingsofficier Krijgsmacht tezamen met een afgevaardigde van het Expertisecentrum Militair Strafrecht zullen uitleggen wat hun positie is, wat hun werkzaamheden/taken zijn en waar de eventuele raakvlakken met de Officier Raadsman liggen. In de tweede presentatie wordt de Wegwijzer Officier Raadsman behandeld. Deze zult u bij de bevestiging van deelname als bijlage (voorstudie) aantreffen. Ook wordt in deze presentatie door een ervaren Officier Raadsman uitgelegd wat de *do's & dont's* van de Officier Raadsman zijn: een meer praktische (in)kijk. Ter afsluiting van de morgen zal een Officier van Justitie ingaan op strafvordering, zoals dit van begin tot eind van een zitting(sdag) is ingericht. Na de lunch zullen zittingen van de militaire politierechter worden bijgewoond waarbij gelegenheid bestaat tot het stellen van vragen aan de Officier van Justitie en de Politierechter.
- b. De Gevorderden / Update cursus.
Deze duurt eveneens een volledige dag. Hierin zal in de morgen stilgestaan worden bij de belangrijkste punten van de presentaties die in de beginnerscursus (de ochtend) de revue gepasseerd zijn. Daarna worden casusposities behandeld in de zogeheten "*mock trials*", ofwel: "*learning by doing*". De casusposities zullen tevoren aan de deelnemers worden toegezonden. Gedurende deze "*mock trials*" zult u een proces imiteren. U staat hierin een gefingeerde verdachte bij, tegen wie door een aanwezige Officier van Justitie vervolging is ingesteld en welke verdachte uiteindelijk door een aanwezige (Politie)rechter -al dan niet- veroordeeld zal worden. U bereidt hiervoor alle (5) toegezonden casussen voor. Deze casussen bestaan uit de relevante geanonimiseerde processtukken van rechtszaken die zich daadwerkelijk hebben voorgedaan. Gedurende maar vooral na elke "zitting" zal een evaluatie van het proces plaatsvinden waardoor het leerproces meer gestalte krijgt.

Bijlage 2

Programma Beginnerscursus Officier Raadsman

maandag 11 mei 2015

Locatie: Openbaar Ministerie te Arnhem

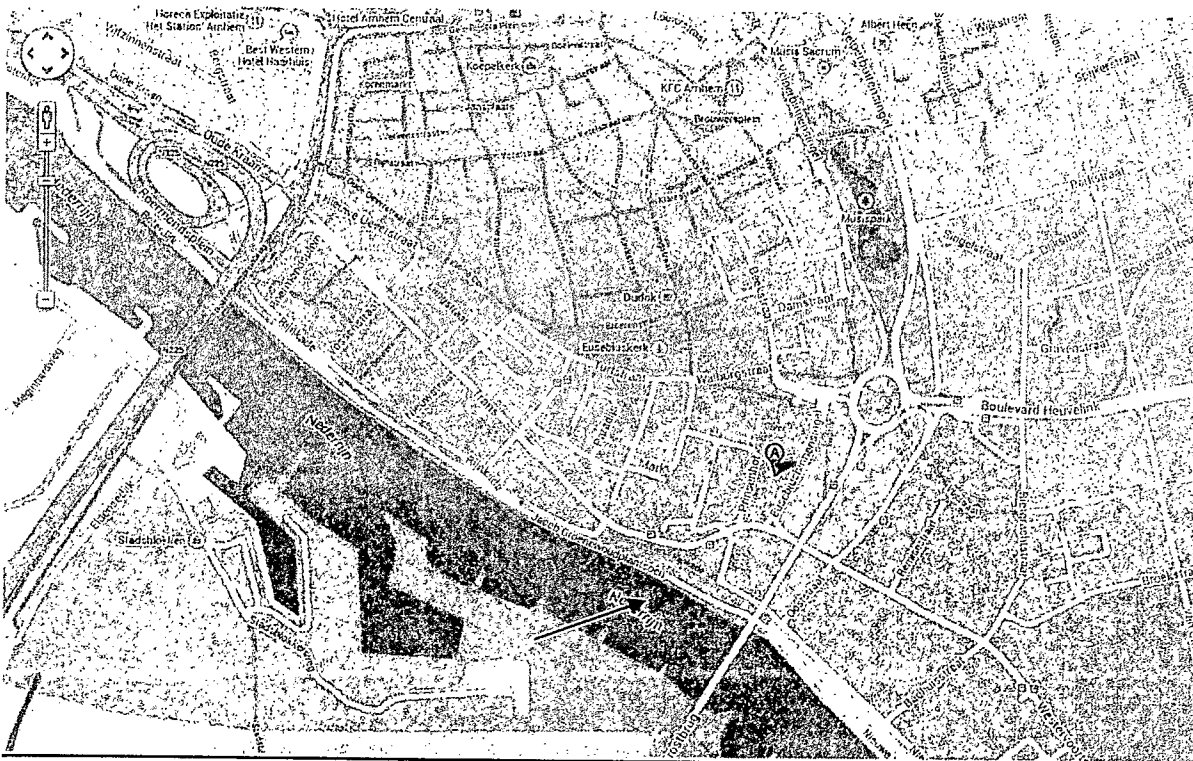
08.30 uur - 09.00 uur:	Ontvangst
08.50 uur - 09.00 uur:	Woord van Welkom door HMJDK Commodore mr P.T. Heblj
09.00 uur - 10.00 uur:	Duopresentatie: a) Verbindingsofficier Krijgsmacht (BVK); en [REDACTED] b) Expertisecentrum Militair Strafrecht OM, (EMSOM) [REDACTED]
10.00 uur - 10.10 uur:	Pauze
10.10 uur - 11.10 uur:	Duopresentatie: a) Wegwijzer Officier Raadsman; en [REDACTED] b) Do's en Don'ts Officier Raadsman [REDACTED]
	<i>Voorstudie: Wegwijzer Officier Raadsman, Beleidsregel veiligheidsonderzoeken Defensie, brochure Veiligheidsonderzoeken bij Defensie en Defensiebedrijven.</i>
11.10 uur - 11.20 uur:	Pauze
11.20 uur - 12.20 uur:	Uitleg militair straf(proces)recht [REDACTED] Officier van Justitie
12.25 uur - 13.15 uur:	Lunch + verplaatsen naar zittingszaal
13.15 uur - 17.00 uur:	Bijwonen zitting Militaire Politierechter/MMK
17.00 uur - 17.30:	(overige) Vragen en Afsluiting

Adresgegevens Arrondissementsparket Oost-Nederland

Eusebiusbinnensingel 28

6811 BX Arnhem

tel. (088) 699 19 00

Parkeren: bij het Arrondissementsparket Oost-Nederland is geen plek om te parkeren. Rondom het gebouw kan tegen betaling geparkeerd worden. Tevens is er de mogelijkheid om te parkeren in de parkeergarage in de Broerenstraat. Dit is +/- 300 meter lopen van het Arrondissementsparket Oost-Nederland. Parkeren kan vooralsnog ook gratis aan de kade bij het Jacob Groenewoudplantsoen.

Bijlage 3

Programma Gevorderden / Update cursus Officier Raadsman

maandag 1 juni 2015

Locatie: Rechtbank te Gelderland te Arnhem

Programma:

08.30 uur – 09.00 uur:

Ontvangst

09.00 uur – 09.30 uur:

Duopresentatie:

a) Wegwijzer Officier Raadsman; en

[Redacted]

b) Do's en Don'ts Officier Raadsman

[Redacted]

Voorstudie: Wegwijzer Officier Raadsman, Beleidsregel veiligheidsonderzoeken Defensie, brochure Veiligheidsonderzoeken bij Defensie en Defensiebedrijven.

09.30 uur – 10.00 uur:

Duopresentatie:

a) Verbindingsofficier Krijgsmacht (BVK); en

[Redacted]

b) Expertisecentrum Militair Strafrecht OM, (EMSOM)

[Redacted]

10.00 uur – 10.10 uur:

Pauze

10.10 uur – 10.45 uur:

Inleiding op casuïstiek

[Redacted] Rechter

[Redacted] Officier van Justitie

Voorstudie: casus

10.45 uur – 10.55:

Verplaatsen naar zittingszaal

10.55 uur – 12.00 uur:

Behandeling casus

[Redacted] Rechter

[Redacted] Officier van Justitie

[Redacted] "Verdachte"

12.00 uur – 13.00 uur:

Lunch

13.00 uur – 16.00 uur:

Voortzetten casus

16.00 uur – 16.15 uur:

Afronding

[Redacted] Rechter

[Redacted] Officier van Justitie

[Redacted] "Verdachte"

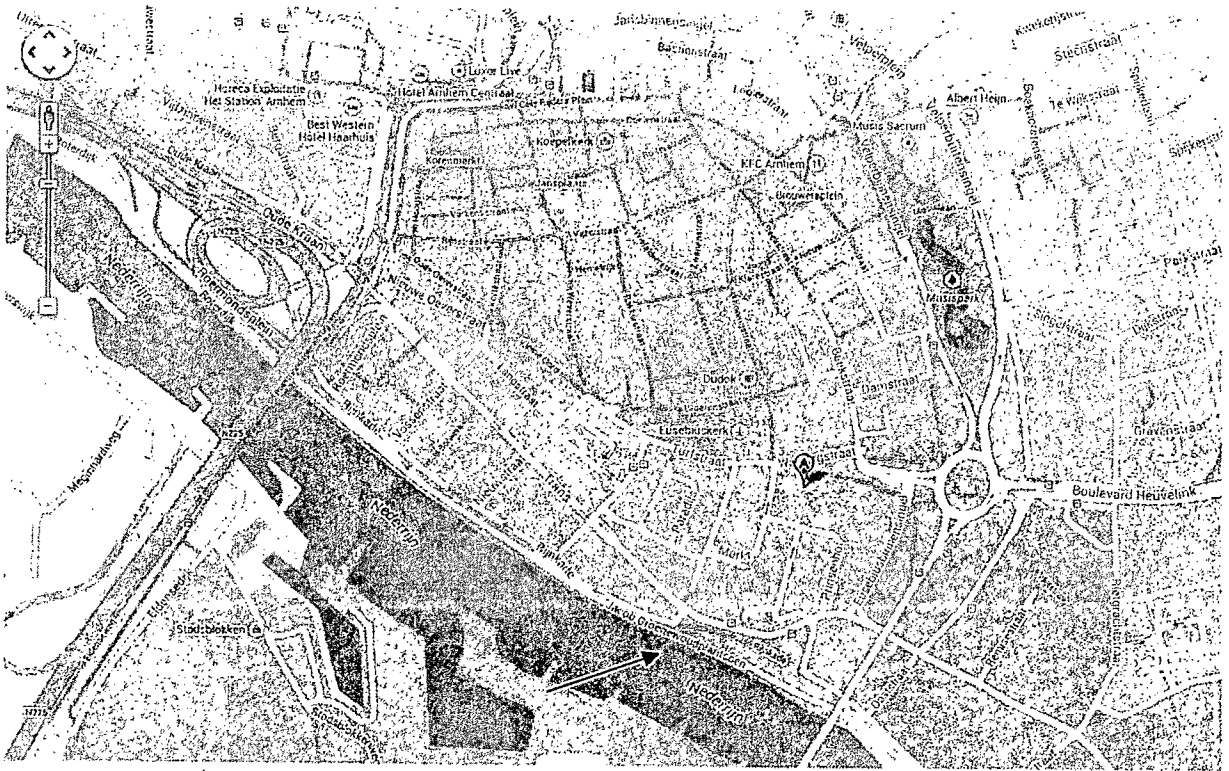
16.15 uur – 16.30 uur:

Woord van Afsluiting door HMJDK

Commodore mr. P.T. Heblj

Adresgegevens Paleis van Justitie te Arnhem

Walburgstraat 2-4,
6811 CD Arnhem
tel. (088) 361 81 81

Parkeren: bij het Paleis van Justitie is geen plek om te parkeren. Rondom het gebouw kan tegen betaling geparkeerd worden. Tevens is er de mogelijkheid om te parkeren in de parkeergarage in de Broerenstraat. Dit is +/- 200 meter lopen van het Paleis van Justitie. Parkeren kan vooralsnog ook gratis aan de kade bij het Jacob Groenewoudplantsoen.

Officier-raadsman

Moet u voor de militaire rechter in Arnhem verschijnen? Heeft u een officier-raadsman nodig?

Toepassing van het militair straf(proces)recht

Het gewone strafrecht is op militairen net zo van toepassing als op alle overige Nederlanders. Een belangrijk deel van dit recht is te vinden in het Wetboek van Strafrecht en in een aantal bijzondere wetten, zoals de Wegenverkeerswet en de Opiumwet. Naast dit gewone strafrecht geldt voor militairen bovendien het militaire strafrecht. De strafbare feiten die in het Wetboek van Militair Strafrecht zijn omschreven houden verband met de bijzondere verplichtingen van de militair, zoals die voortvloeien uit de bijzondere taak van de krijgsmacht en haar onderdelen. Die verplichtingen hebben niet alleen betrekking op de oorlogssituatie, maar ook op de situatie in vredetijd. Een aantal vergrijpen is uitsluitend in oorlogstijd strafbaar. Het verschil tussen feiten, die zowel in oorlogs- als in vredetijd strafbaar zijn, is dat de strafbedreiging in oorlogstijd meestal zwaarder is.

Hoewel het militaire strafrecht een bijzonder strafrecht is, gelden daarvoor toch ook de algemene beginselen van het gewone strafrecht. Ook de straffen van het gewone strafrecht kunnen worden toegepast op degene die een militair delict begaat. Daarnaast bestaat in het Wetboek van Militair Strafrecht de vrijheidsstraf van militaire detentie, welke straf in het bijzonder zal worden opgelegd bij schuldig verklaring aan militaire delicten. Het Nederlandse gewone en militaire strafrecht blijven op de militair ook van toepassing, wanneer deze zich in het buitenland (bijvoorbeeld tijdens vredesoperaties) bevindt.

De berechting van militairen in het strafrecht vindt plaats door de commune (gewone) strafrechtelijke colleges, de rechtbank en het gerechtshof, beide te Arnhem. Beide colleges kennen een afzonderlijke militaire strafkamer. De berechting van overtredingen vindt plaats door de militaire kantonrechter, eveneens te Arnhem. Voor wat betreft de samenstelling onderscheidt de militaire meervoudige strafkamer zich van de civiele strafkamer doordat één van de leden militair jurist is. De procedure is voor militairen gelijk aan de procedure voor burgers; zo vindt de vervolging plaats door de officier van justitie. Een verschil is dat een militair zich in het strafproces kan laten bijstaan door zowel een advocaat als ook door een officier-raadsman. Een officier-raadsman mag echter alleen optreden bij de rechtbank en het gerechtshof in Arnhem. De verdachte militair moet in het Dagelijks Tenue (DT) verschijnen, tenzij hij geschorst is. Aan de verdachte wordt geen tegemoetkoming in de reiskosten verleend, aangezien dit geen dienst is.

(Bron: Handboek KL-Militair, HB 2-1352)

De officier-raadsman

Militairen die moeten verschijnen voor de militaire kantonrechter, de militaire politierechter, de meervoudige militaire kamer van de rechtbank of de militaire kamer van het Gerechtshof (allen te Arnhem), kunnen zich hierbij laten bijstaan door een officier. Ingevolge de Wet militaire strafrechtspraak (MP 11 - 50, regeling 110) kan elke officier als zodanig optreden.

De officier-raadsman heeft een bijzondere waarde in militaire strafzaken, omdat hij tijdens een strafzitting de specifieke militaire aspecten van een zaak of de militaire achtergrond van een verdachte kan toelichten. De officier-raadsman is echter geen strafrechtelijk gespecialiseerd jurist. Indien het een 'zware' strafzaak betreft of een strafzaak die juridisch ingewikkeld is, wordt om die reden aangeraden om (tevens) gebruik te maken van de diensten van een advocaat.

Teneinde een aantal officieren ter beschikking te hebben die zich bereid hebben verklaard om als raadsman te willen optreden, is een 'pool' van officieren raadsman opgericht. Deze officieren hebben, blijkens het feit dat zij zich daar vrijwillig voor hebben opgegeven, een meer dan gemiddelde belangstelling voor de militaire strafrechtspraak. Zij beschikken over de 'Wegwijzer Officieren Raadsman', een handleiding met aanwijzingen en tips voor het optreden als raadsman.

Bijgaande lijst geeft een opsomming van de officieren die zich bereid hebben verklaard om op verzoek van een militair op te treden als officier-raadsman.

Optreden als officier-raadsman kan uitsluitend bij strafrechtzaken tegen militairen of voormalig militairen indien het vermeende strafbare feit is gepleegd in de periode dat zij militair waren.

Een officier kan uitsluitend als raadsman optreden bij strafrechtzaken die worden behandeld door de militaire

kamer van de rechtbank of het gerechtshof te Arnhem, d.w.z. voor de militaire kantonrechter, de militaire politierechter of de meervoudige militaire kamer.

De officieren-raadsman dienen telefonisch op hun militaire telefoonnummer benaderd te worden. Aangezien zij deze ondersteuning verlenen naast een volledige functie bij de KL, kan het voorkomen dat zij i.v.m. militaire of privé-omstandigheden niet in staat zijn om op een verzoek om ondersteuning in te gaan.

Indien u officier bent en bereid bent om op te treden als officier-raadsman kunt u zich voor nadere informatie en aanmelding wenden tot de medewerkers van het Bureau Straf- en Tucht recht.

NB! In de downloadlijst treft u verschillende Postbus 51-brochures aan over rechtspraak in Nederland. Deze informatie ziet op het 'normale' strafrecht en niet specifiek op het militaire strafrecht. Deze brochures zijn op het intranet geplaatst, omdat de brochures veel nuttige informatie bevatten. De brochures zijn geen uitgaven van de sectie juridische zaken Staf CLAS. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de brochures.

bylage 8

Officier Raadsman

Moet u voor de militaire rechter in Arnhem verschijnen? Heeft u een officier-raadsman nodig?

Toepassing van het militair straf(proces)recht

Het gewone strafrecht is op militairen net zo van toepassing als op alle overige Nederlanders. Een belangrijk deel van dit recht is te vinden in het Wetboek van Strafrecht en in een aantal bijzondere wetten, zoals de Wegenverkeerswet en de Opiumwet. Naast dit gewone strafrecht geldt voor militairen bovendien het militaire strafrecht. De strafbare feiten die in het Wetboek van Militair Strafrecht zijn omschreven houden verband met de bijzondere verplichtingen van de militair, zoals die voortvloeien uit de bijzondere taak van de krijgsmacht en haar onderdelen. Die verplichtingen hebben niet alleen betrekking op de oorlogssituatie, maar ook op de situatie in vreedstijd. Een aantal vergrijpen is uitsluitend in oorlogstijd strafbaar. Het verschil tussen feiten, die zowel in oorlogs- als in vreedstijd strafbaar zijn, is dat de strafbedreiging in oorlogstijd meestal zwaarder is.

Hoewel het militaire strafrecht een bijzonder strafrecht is, gelden daarvoor toch ook de algemene beginselen van het gewone strafrecht. Ook de straffen van het gewone strafrecht kunnen worden toegepast op degene die een militair delict begaat. Daarnaast bestaat in het Wetboek van Militair Strafrecht de vrijheidsstraf van militaire detentie, welke straf in het bijzonder zal worden opgelegd bij schuldig verklaring aan militaire delicten. Het Nederlandse gewone en militaire strafrecht blijven op de militair ook van toepassing, wanneer deze zich in het buitenland (bijvoorbeeld tijdens vredesoperaties) bevindt.

De berechting van militairen in het strafrecht vindt plaats door de commune (gewone) strafrechtelijke colleges, de rechtbank en het gerechtshof, beide te Arnhem. Beide colleges kennen een afzonderlijke militaire strafkamer. De berechting van overtredingen vindt plaats door de militaire kantonrechter, eveneens te Arnhem. Voor wat betreft de samenstelling onderscheidt de militaire meervoudige strafkamer zich van de civiele strafkamer doordat één van de leden militair jurist is. De procedure is voor militairen gelijk aan de procedure voor burgers; zo vindt de vervolging plaats door de Officier van Justitie. Een verschil is dat een militair zich in het strafproces kan laten bijstaan door zowel een advocaat als ook door een officier-raadsman. Een officier-raadsman mag echter alleen optreden bij de rechtbank en het gerechtshof in Arnhem. De verdachte militair moet in het Dagelijks Tenue (DT) verschijnen, tenzij hij geschorst is. Aan de verdachte wordt geen tegemoetkoming in de reiskosten verleend, aangezien dit geen dienst is.

De officier-raadsman

Militairen die moeten verschijnen voor de militaire kantonrechter, de militaire politierechter, de meervoudige militaire kamer van de rechtbank of de militaire kamer van het Gerechtshof (allen te Arnhem), kunnen zich hierbij laten bijstaan door een officier. Ingevolge de Wet militaire strafrechtspraak (MP 11 - 50, regeling 110) kan elke officier als zodanig optreden.

De officier-raadsman heeft een bijzondere waarde in militaire strafzaken, omdat hij tijdens een strafzitting de specifieke militaire aspecten van een zaak of de militaire achtergrond van een verdachte kan toelichten. De officier-raadsman is echter geen strafrechtelijk gespecialiseerd jurist. Indien het een 'zware' strafzaak betreft of een strafzaak die juridisch ingewikkeld is, wordt om die reden aangeraden om (tevens) gebruik te maken van de diensten van een advocaat.

Teneinde een aantal officieren ter beschikking te hebben die zich bereid hebben verklaard om als raadsman te willen optreden, is een 'pool' van officier-raadslieden opgericht. Deze officieren hebben, blijkens het feit dat zij zich daar vrijwillig voor hebben opgegeven, een meer dan gemiddelde belangstelling voor de militaire strafrechtspraak. Zij beschikken over de 'Wegwijzer Officieren Raadsman', een handleiding met aanwijzingen en tips voor het optreden als officier-raadsman.

Bijgaande lijst geeft een opsomming van de officieren die zich bereid hebben verklaard om op verzoek van een militair op te treden als officier-raadsman.

Optreden als officier-raadsman kan uitsluitend bij strafrechtzaken tegen militairen of voormalig militairen indien het vermeende strafbare feit is gepleegd in de periode dat zij militair waren.

Een officier kan uitsluitend als raadsman optreden bij strafrechtzaken die worden behandeld door de militaire kamer van de rechtbank of het gerechtshof te Arnhem, d.w.z. voor de militaire kantonrechter, de militaire politierechter of de meervoudige militaire kamer.

De officier-raadslieden dienen telefonisch op hun militaire telefoonnummer benaderd te worden. Aangezien zij deze ondersteuning verlenen naast een volledige functie, kan het voorkomen dat zij i.v.m. militaire of privé-omstandigheden niet in staat zijn om op een verzoek om ondersteuning in te gaan.

Indien u officier bent en bereid bent om op te treden als officier-raadsman kunt u zich voor nadere informatie en aanmelding wenden tot de medewerkers van de Sectie Operationeel Recht van de Stafgroep Juridische Zaken.

NB! In de downloadlijst treft u verschillende Postbus 51-brochures aan over rechtspraak in Nederland. Deze informatie ziet op het 'normale' strafrecht en niet specifiek op het militaire strafrecht. Deze brochures zijn op het intranet geplaatst, omdat de brochures veel nuttige informatie bevatten. De brochures zijn geen uitgaven van de Sectie Operationeel Recht van de Stafgroep Juridische Zaken, CLSK. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de brochures.